KURTULUŞ

sosyalist dergi

KİTLE PROPAGANDASI ve AJİTASYONUNUN ÖNEMLİ SİLAHI KOLLEKTİF BİR ÇABAYLA GERÇEKLEŞTİRİLECEK KİTLE YAYIN ORGANIDIR

●

OLİGARŞİNİN BASKILARI ARTIYOR

●

ANTİ-FAŞİST EYLEM BİRLİĞİ KONUSUNDA YANLIŞ BİR BAKIŞ

●

FAŞİZM ÜZERİNE NOTLAR (IV)

●

TEKELCİ KAPİTALİZMDE DEVLETİN ROLÜ
Oskar Lange

KASIM 1977

18

KURTULUŞ

sosyalist dergi

AYLIK DERGİ
KASIM 1977
YIL: 2 — CİLT: 3 — SAYI: 18

Sahibi : **İsmail AYÇİÇEK**/Sorumlu Yazı İşleri Müdürü : **Mustafa EKER**/Yönetim ve Yazışma adresi: İbrahim Müteferrika Sok. Fazilet Han, Kat : 4, No: 409 ULUS-ANKARA/Abone Bedeli : **Yıllık 100 TL.** dir. Yurt dışı abone bedeli iki katıdır./ Her türlü ödeme için : İsmail Ayçiçek, Posta Çeki No: 100994

İÇİNDEKİLER

KURTULUŞ OKURLARINA

Bir buçuk yıldır ve özellikle son aylardaki zorluklara rağmen KURTULUŞ'un fiatı 7,5 TL. olarak kaldı. Ancak önümüzdeki sayıdan itibaren KURTULUŞ'un fiatı 10 TL. olacaktır. Bu durumda abone koşullarıda aşağıdaki biçimde değişmiştir. Duyururuz.

6 aylık abone	:	50.— TL.
1 yıllık abone	:	100.— TL.

Yurtdışı için Abone Bedeli iki katıdır.

UFUK MATBAASI — İSTANBUL

BÜYÜK EKİM DEVRİMİ 60. YILDÖNÜMÜNDE DÜNYA İŞÇİLERİNİN ve EZİLEN HALKLARIN MÜCADELESİNE IŞIK TUTUYOR.

Kitle Propagandası ve Ajitasyonunun Önemli Silahı, Kollektif Bir Çabayla Gerçekleştirilecek

Kitle Yayın Organıdır

Kurtuluş bu sayısı ile üçüncü cildini tamamlıyor; çıkmasından buyana bir buçuk yıl geçti. Sosyalist hareketimizin sorunlarına cevap getirmeye çalışan Kurtuluş'un, bugün geldiği yerde bir durum tahlili yapmasını yararlı gördük. Durum tahlili bugün salt Kurtuluş'un değil kaba söylemek gerekirse Türkiye'de kendini sosyalist olarak niteleyen bütün grupların yapması gereken bir iş. Sol'un bugünkü ilginç görünümlerinden biri, herkesin kendisinin konuşup gene kendisinin dinlemesidir. Bu durumun aşılabilmesinin olanakları da, bu olumsuzluk içinde, olumsuzluğu olumluluğa çevirebilmek, bu savla ortaya çıkanların işi olsa gerek. Bu tablo karşısında yapılabilecekler, bilumum nüansları bir yana bırakılacak olursa iki biçimde şekillenecektir. Ya bugünkü akış sürecini kendi seyrine bırakmak veya değiştirmeye çalışmak. Şüphesiz değişikliğin olumlu yönde olmasını amaçladığını varsayıyoruz. Gerek sosyo-ekonomik yapının çarpıklığı gerekse buna bağlı parçalarda izlenen yapısal çarpıklıklar, her geçen gün her alanda kendisini fazlasıyla hissettiriyor.

Bir benzetme yapmak gerekirse, Türkiye, freni doğru dürüst tutmayan, direksiyonu iyi çalışmayan ve üstelik bayır aşağıya giden bir araba görüntüsünde. Her geçen gün, olaylar gerek sayıca gerekse şiddeti ölçüsünde bir öncekini aratmıyor. Belli ki sosyalistler örgütlü olamadıkları ölçüde er geç bir «kaza» sırasında en altta kalacaklar arasında olacaklardır. Bu tesbit (objektif olduğumuz kanısındayız, kendisinin işçi sınıfının tek temsilcisi olduğu savında olan partiler ve bunların yandaşlarının havalarının sadece kendilerini kandırmakta yararı olduğu kanısındayız.) bugün yine birlik ve bu birliğe gidecek yolun problemlerine cevapları gerekli kılıyor. Bakın bir buçuk sene önce «Çıkarken» başlıklı yazımızın sonunu şöyle bitirmişiz. Nereden nereye geldiğimize (veya gelemediğimize) sizler karar verin.

«Buraya kadar çizdiğimiz, sosyalist hareketin nasıl bir ideolojik kargaşa ve curcuna içerisinde bulunduğunun çok kısa bir tablosudur. Böylesine bir curcuna ortamı birinci görev olarak karşımıza bu curcuna ortamı birincil görev olarak karşımıza bu hareketin **birliği** sorununu diker. Bu birlikte ancak ve ancak *ideolojik* olarak sağlanabilir. İdeolojik mücadele en ağırlıklı bir görev olarak karşımıza dikmektedir. Bu güne değin kimse yeni şartların doğru bir tahlilinden çıkarak ideolojik mücadeleyi can alıcı noktasından yakalama yoluna gitmedi. Ya geçmişi tümden silip, yeni şartların ürünüymüş gibi orjinal teoriler yaratma yoluna gidildi ya da varlıklarını koruyabilmek amacıyla geçmişin prestijini istismar edebilmek için en bağnaz bir biçimde onu savunuyor görünme yeğlenildi, bir takımlarıda hiç hiç bir şey olmamış gibi yollarına devam ediyorlar.

«Bu noktada çabalarımız tüm bu yanlış görüşlerin teşhir edilmesi ve somut şartların somut tahlilleri doğrultusunda marksizmi yaratıcı bir biçimde hayata geçirmek olacaktır.»

Sosyalistlerin ideolojik mücadeleyi ulaşmaması gereken biçimlerden kurtarması gerekiyor. Birliğin

ideolojik olarak sağlanabileceği gerçeği hâlâ bütün canlılığı ile kendini dayatmaktadır. Yalnız böyle bir platformun oluşturulması yine de gündemdedir, anti-faşist mücadelenin gerektirdiği adımlar, öyle bir platformun da adımları olmalıdır. Yoksa her hangi bir grubun çaktırmadan kendi tekke çıkarlarını egemen kılmaya çalışması, bırakalım birliği, birliğe yönelik çalışmaların oluşabileceği platformu da ortadan kaldırma sonucuna ulaşır. İdeolojik mücadele konusunda bugün daha istenen sonuçlara ulaşılabilmiş değildir. Biz böyle bir oluşumun herşeyden önce marksizm-leninizmin gerektirdiği persfektifle sağlanabileceği inancındayız. Bu da pek sık tekrarladığımız gibi somut şartların somut tahlilleri doğrultusunda marksizmi yaratıcı bir biçimde hayata geçirmekle olabilir ancak. Oysa ülkemizde hiç de sorunlar bu can alıcı kavrayışla irdelenmiyor. Söz gelimi bugün ÇKP şablonu ile işleri idare edenlerin bir kısmı Üç Dünya Analizini bir yana atarak, ÇKP'ye küfür yarışına girmişlerdir. Yarının ne getireceğini allah bilir, çünkü aynı kişiler daha önce de aynı yöntemlerle «dünyayı» izah etmeye çalışmışlardır. Bugün ÇKP'yi bir yana bırakanlar, AEP'ye can kurtaran simidi gibi yapışmışlardır, oysa bu da onların, derdine derman olmayacaktır, bırakmaları gereken, esas olarak «dünyaya» bakarken kullandıkları gözlüklerdir, mantalitedir.

İdeolojik mücadele görevini yükümlenen Kurtuluş, geçmişin tutarlı bir analizini yapmaya çalışır. Bu Kurtuluş'u ve Kurtuluşçuları diğerlerinden ayıran önemli bir ayıraçtır. Geleceğe, geçmişe gözlerini kapayarak bakmak en azından geçmişten gerekli dersleri çıkarmayı becerememek «öndeki arabanın devrilmesini arkadaki araba için ihtar haline sokma»yı becerememek affedilmez bir eksiklik olacaktır. Bu tesbitten hareket eden Kurtuluş geçmişi eleştirmeyi ilk ve esas görevi olarak gördü. Bu işi başka gruplarda yaptı, ama yöntemler pek değişikti, kimi önce ele alınmayacak nüanslarla uğraşıp, son-

ra kökten, kimilerİde, en keskin bir biçimde geçmişi savunup, geçmişle ilişkisi olmayan işleri kendilerine görev edinerek, çaktırmadan inkara yöneldiler. Bunlar geçmişten «ders alan» fakat bir sosyalistin benimsemeyeceği yöntemlerle davrananlar, bir de geçmişin hiç bir şey öğretemedikleri var ki onlar başlarını sağa sola vurmakla meşguller.

Burada bahsetmeden geçmememiz gereken bir konu var, o da sık DGD'yi eleştirmemiz. Bir çok kişi Kurtuluş'a bununla ilgili sorular yöneltmiştir, niçin bu kadar bu gruba saldırıyorsunuz diye. Aslında bizim o eleştirilerimiz DGD'den çok, lafta da olsa, savundukların iliskindir. Ayağının altından bir şeylerin kaydığını hisseden DGD'de aynı perspektifin hırçınlığı ile davranmıştır. Ayrıca getirdiğimiz eleştirilere söyleyebilecek birşeyi olmayan DGD'de, böyle bir eleştiri veya eleştiriler yokmuş gibi davranmaya başlamış ve işleri büyük bir vurdum duymazlıkla idare ettirmektedir. Fakat ideolojinin bir yana konması, er veya geç o grup ne kadar homojen görünürse görünsün parçalanmayı getirecektir. Halkın Kurtuluş'u ilginç bir örnektir.

Geçmişi genel olarak belirleyen çizginin «kendi sağındaki güçlerden medet umma» tesbitini yapan Kurtuluş bu eğilimin temellerini de göstermeye çalışmıştır. 65'lerden sonra kendini açığa vurmaya başlamış yeni çizginin 71'le noktalanması Türkiye devrimci hareketine bir **Yol Ayrımı** olarak görünmüştür. Böyle bir tesbitin geçerliliğinin kriterleri bir yanıyla bugün hâlâ 71'e damgasını vuran çizgilerin devamı savında olanların etkinliklerinde izlenebilir.

Bizim geçmişe yönelik tesbitlerimizin en önemli belirleyici faktörlerinden biri de Türkiye'nin sosyo-ekonomk gelişimi ve bu gelişime tekabül eden dönüm noktalarının saptanmasıdır. İşte 71 bizce böyle bir analize tabii tutulması gereken bir gerçekliktir. 71'i görmezden gelmek bizim ülkeleri tanımamak, bu tür ülkelerin özelliklerini kavrayama-

mak ve buna bağlı olarak da gelecekteki şekillenmeleri tahlil edememeyi getirecektir.

Kurtuluş'ta önemle ele alınan bir başka konu da ulusal sorun olmuştur. Bu sorun ele alınırken her şeyden önce, geçmişin eksiklikleri vurgulanmıştır.

«'bizde Marx'ın devrim için gerekli gördüğü maddi koşullar henüz gerçekleşmemiştir.» deyip, görevin «*burjuva iktidarın derinleştirilmesi*» olduğunu savunanların ve bunu «Kemalistlerden» bekleyenlerin Kürt sorununa yaklaşımlarınında tutarsız ve giderek şoven bir biçim alacağı apaçıktır. Üstelik Kürt ulusal hareketlerinin jenoside varan ırkçı uygulamalarla bastırılması, devrimci örgüt ve gruplara karşı baskıyı da birlikte getirmesine rağmen bu eğilim etkin bir biçimde süregelmiştir. 1971' lerde Kemalizmi «küçük burjuvazinin en sol kanadının milliyetçilik tabanında anti-emperyalist tavır alışı» (bakınız: Kesintisiz Devrim-Mahir Çayan) olarak nitelendirmek o dönemin bir mirası olsa gerek.»

Şüphesiz sorun sadece geçmişin eksiklikleri açısından değil, bütün yönleriyle sergilenmeye çalışılmıştır. Bu tutum gerek başka grupların eleştirilerinde gerekse Kurtuluş'ta yayınlanan çeşitli çevirilerde de sürdürülmüştür. Bugün ülkemizde eğer ulusal sorun artık gözden kaçırılamayacak bir gerçek durumundaysa, bunda Kurtuluş'unda payı vardır demek, Kurtuluş'ta bu konuda görevini (eksiksiz denmese de) yapmaya çalıştı demek yanlış olmayacaktır. Kurtuluş'un ulusal sorunu değerlendirmesinde yol gösterici ilke, ulusal sorunun genel olarak işçi sınıfının çıkarlarına bağımlı bir şekilde ele alınması olmuştur. Ayrıca sorun ele alınırken salt Kürt sorunundan ibaret olmadığı göz önüne alınmış ve yine ayrıca Kürt sorunu da Kürdistan bütününü de göz önüne alarak değerlendirmeye çalışılmıştır. 56 yıllık geleneğin «sahiplerinin» ulusal soruna yaklaşımlarındaki tutarsızlıklarda, sosyalistlerin geçmiş-

te bu işe yeterli ciddiyetle eğilmediklerinin göstergesidir.

Kurtuluş'un üzerine önemle eğildiği konulardan biri de devlet konusu oldu. Bu tutum Kurtuluş'u izleyenlerin eğitimini amaçlamanın yanında, solda bugüne kadar olan yanlış görüşleri sergilemek olanağı veriyordu. Devlet sorununu kafalarda billurlaştırmak, buna bağımlı açılımların da tutarlı temellere dayalı olabilmesini sağlamıştır. Çünkü devlet sorunu kavranılmadan, bizce, demokrasi, oligarşi ve faşizmin kavranması mümkün değildi. Ve yine buna bağlı olarak devrim sorununa tutarlı bir yaklaşım mümkün olamazdı, mümkün olamazdı diyoruz, çünkü bugün ülkemizde hâlâ iflah olmaz sapmalar burada kendini ele vermektedir. Bu temel konulardaki yazılarımıza «genel doğrular» denerek dudak bükülmeye çalışılmıştır, oysa eğer böyle bir tutumumuz söz konusuysa buradan çıkarılacak sonuç bizim bu tutumumuza dudak bükme yerine bu durumu ortadan kaldırmanın çareleri üzerine kafa yormayı gerektirir. Bizim bir başka iddiamız da zaten bu genel doğrular denen şeylerin pek kavranılamadığıdır. Belki yöntem bu mu olmalıdır sorusu sorulabilir, ama Kurtuluş bu tür problemlerin ancak ideolojik mücadele ile aşılabileceği kanısındadır ve bu çabalarıda böyle bir platformu oluşturmayı içerir.

Türkiye'de devlet sorunuda bu genel belirlemeler ışığında değerlendirilmiştir. Oysa genel olarak sorunu koyuş tarzımız bir yana özel olarak sorunu değerlendirmemiz, bir diğer yanıyla, atacağımız devrimci adımın da ifadesidir. Türkiye solunda bu en temel konuda herkes keyfince ahkam kesmektedir. Ülkemizin özgül analizi bir yana itilerek devlet yapısı kafalardaki subjektif belirlemelere uydurulmaya çalışılmaktadır. Soruna böyle yaklaşmak, çok kaba olarak Türkiye'de iki kamp ortaya çıkarmıştır, bir taraf ülkede demokrasinin ispatı ile uğraşırken bir diğer tarafta devletin faşist olduğunu ispat-

lamak çabasındadır. Bu Kurtuluş'un daha çıkışından itibaren karşı çıktığı kafalardaki formüllere gerçeği uydurmaya çalışmak anlayışının bu alandaki tezahürleridir.

Kurtuluş daha baştan beri, 71'in getirdiği yılgınlık içinde *reformizmin* güç kazanacağına değinmiştir. Bu yılgınlık faktörü yanında, daha başka faktörlerde (söz gelimi ÇKP şabloncularının ipe sapa gelmez zırvaları) bu eğilimi güçlendirdi. Ayrıca bu tür eğilimlerin etkileyeceği çevreler için geçerli bir başka faktörde DİSK içinde, bu reformist çizginin egemen görünümüdür. * Herşeye karşın, bu eğilimin güçlenmesinin «tehlikelerini» gören Kurtuluş daha 6. sayısında, bu çizginin en temel tezlerine, devlet, devrim, ileri demokrasi gibi, sistemli eleştiriler yöneltmiştir. Sağda solda sendika dergilerinde Kurtuluş'a küfürü marifet sayan bu çizgi eleştirilerimizi görmemezlikten gelmiştir. Onların bu gerçeklikleri görmemezlikten gelmeleri hayatın onları «hizaya» getirmesini engellememiştir. Kendine komünist adını veren bu çizginin devrimle pek ilgisi yoktur, aklı fikri CHP ile kurulacak cephededir ve herşey de bunların kafasında bu cepheye bağımlı olarak şekillenmektedir. Umut CHP'nin 141-142'yi kaldırmasındadır. Ondan sonra herşey güllük gülistanlık olacaktır. Bu çizgiyi eleştirirken TSİP'e pek köklü eleştiriler yöneltmedik, bizce temelde TSİP olsun TİP olsun bu çizgi ile fazla ters düşmemektedir. Uzlaşabilme olanakları çıktığı an kısa zamanda gerekli rötüşler yapılabilir. Ne tür nedenlerin bizi bu tür konuşmaya ittiğini soracaklara, TSİP'in gelişimi (Doktorun düşünceleri temelinde örgütlenip, bugün ne savundukları belli olmadan işi idare etmek-

---

(*) Kurtuluş bu tepeden gelişimin ergeç çökeceğini daha önceden vurgulamıştı. Son UDC macerası ve bu maceranın iflasla sonuçlanması, bu güçlü görünümün kofluğunu ortaya çıkarmıştır. Hararetle savunulan UDC bu gün artık satılmıştır. Çünkü «yararı» bir yana artık «zararlı» olmaya başlamıştır.

tedirler yani yarın ne yapacakları, ne savunacakları belli olmaz) ve TİP'in bu çizgiye yönelik tutarlı hiç bir teorik eleştiri getirmemesini gösterebiliriz.

Solda önemli bir eksiklikte önümüzdeki devrimci adımın ne ve nasıl olacağı sorularına getirilen cevapların muğlaklığıdır. (Biraz da fazla açıklığıdır, çünkü, kafalardaki formüller oldukça berraktır ama formüllerin hayata uyup uymaması söz konusu edildiğinde o beraklıktan pek eser kalmamaktadır.) Genel olarak devrimci adımdan neyin anlaşılması gerektiğini saptayabilmek için o adımın kendine koyduğu hedefleri berraklaştırması gerekir. Bu nedenle Kurtuluş, demokratik devrimimizin temel hedeflerini bağımsızlık, feodal kalıntıların temizlenmesi ve ulusal sorunun çözümü olarak belirlemiştir. Bu belirleme Kurtuluş'un demokratik örgütlerdeki ilkeli davranışının temeli olmuştur. Demokratik devrim konusunda bu genel belirlemeler hayatın içinden çıkarılacak programında temel taşları görünümündedir. Şüphesiz yine bu temel hedefler stratejimız ve bu stratejimize bağımlı taktiklerimizin yol göstericileri olacaktır. Bu daha detaylı perspektif ise, bu temel konu üzerinde Türkiye özgülünün daha ciddi bir incelemesini gerektirir.

Kurtuluş sık sık proletaryanın devrimci partisinin inşaasının, Türkiye sosyalist hareketinin önündeki en acil sorun olduğunu vurgulamıştır. Buna rağmen, bugüne değin bir tek yazının dışında (Proletaryanın Devrimci Partisi Üzerine Genel Bir Yaklaşım-sayı: 11) bu soruna eğilinilmemiş olması akla uygun gelmeyebilir. Ancak böyle düşünenler yanılırlar.

Partinin en genel ilkelerinin açıldığı 11. sayıda, Kurtuluş, «Partinin gerçekten bir proletarya partisi olması, özellikle yapısal ama daha da önemli olarak, bir program meselesidir. Partinin programı, marksizm-leninizmin ülkenin somut şartlarının somut tahliline uygulanmasıdır. Ancak, marksist-leninist bir programın ortaya çıkabilmesinin koşulu,

marksizm-leninizmin harekete egemen olmasıdır.» diyerek bir yandan partinin inşaası yolundaki hattı çizerken, diğer yandan da kendi önündeki görevleri de tesbit etmişti. Kurtuluş'un bugüne kadar ki yayınının somut hedefi de yukarıda tesbit edilen görevin (marksizm-leninizmin harekete egemen olmasının) *yerine getirilmesidir.*

18 sayılık yayınında Kurtuluş, yukarıdan beri sıraladığımız konularda, marksizm-leninizmin genel ilkelerini savunmanın yanı sıra, bunları ülkemizin somut durumuna uygulamaya çalışmıştır.

Teorik doğruların sergilenmesi, kadrolara kavratılması ve oportünizme karşı marksizm-leninizmin temel sorunlarının savunulması, kısacası teorik netleşme, proletaryanın devrimci partisinin inşaasındaki en önemli temel halkadır.

Oportünizme karşı savunularak gelişen ve hayatın somut şartlarına uygulanabilen bir teori, geleceğin proletarya partisinin programının temeli olacaktır.

Kurtuluş'un ele aldığı, geliştirdiği ve ülkenin somut şartlarına uyguladığı temel sorunlar bugüne kadarki pratiğimize de ışık tuttu. Hareketin ilkeli birliği, ilkelerin canlılığı pratiğin her adımında kendini bir kere daha ispatladı.

Şüphesiz program sorunu, proletaryanın devrimci partisinin inşaası yolundaki en önemli, fakat tek sorun değildir. Kadrolar ve çalışma tarzı önümüzdeki aşılması gereken diğer sorunlardır.

Kadrolaşma, marksizm-leninizmi kavramış, onu ülke somutuna uygulayabilen, unsurların oluşturulmasıdır. Bu sorun doğrudan doğruya programın oluşturulması ile iç içedir. Ancak kadrolaşma sorunu tek yanlı değildir. Kadroların marksizm-leninizmi ülke somutuna uygulayabilmeleri, yeterli siyasi deney sahibi olmalarını gerektirir. Bir başka deyişle bu, kadroların pratikteki sınanmalarıdır.

Marksizm-leninizmin hayata geçirilmesi, yani programlaşma yolundaki teorik gelişmenin hayat

içindeki sınanması, ve aynı anlamda, kadrolarında pratik içinde sınanmaları, siyasi deney kazanmaları çalışma tarzını ortaya çıkarır.

Çalışma tarzındaki ayrılıklar, marksizm-leninizm ile oportünizm arasındaki farkı meydana getirir. Bu iki çizgiden marksist-leninistlerin çalışma biçimini parti anlayışlarındaki şu esas belirler. Parti çalışmalarının esası gizlilik ve demokratik merkeziyetçilik olan bir **savaş örgütüdür.**

Ülkemizin bugünkü somut şartlarında, proletarya sosyalistlerine düşen pratikteki görevleri başlıca ikiye ayırabiliriz: 1) sosyalist hareketin işçi sınıfı hareketi ile birleşmesinin hızlandırılması, yani, sınıfın öncülerinin harekete kazanılması. 2) Faşizme karşı en geniş yığınların omuz omuza aktif mücadeleye sokulması.

İşte önümüzdeki aşamada bu iki acil mesele daha da dayatmaktadır. Proletarya sosyalistleri bu iki görevi yerine getirebilmek için daha yaygın bir kitle çalışması, kitle propagandası ve ajitasyonunu yapmak zorundadır.

Kurtuluş dergisi böyle bir görevi yerine getirmekten uzaktır. Oysa sosyalistlerin yaygın kitle propagandası ve ajitasyonlarındaki önemli silahlarından biri kollektif bir ajitatör ve propagandist olan yayınlardır.

Bu durumda, hareketin daha yaygın ajitasyon ve propaganda yapma durumunda, önümüzdeki yeni görevlerden biri de böyle bir kollektif ajitatör ve propagandist olan bir yayının çıkarılmasıdır.

Böyle bir yayın proletaryaya ve yoksul köylülere sosyalizmin propagandasının yanı sıra en geniş kitleleri faşizme karşı aktif mücadeleye sokmalıdır. Dünyadaki ve ülkemizdeki olayları proletarya sosyalizmi açısından yorumlamalı ve çözümler getirmelidir. Açıktır ki kitle yayın organı, haftalık bir gazete, hareketin tüm unsurlarının kollektif çaba-

sıyla gerçekleşecek ve devam edecektir. Kollektif bir ajitatör ve propagandistin hayatiyet kazanması ve varlığını sürdürmesi gene kollektif bir çabanın ürünü olacaktır. Proletarya sosyalistleri hayatın diğer alanlarındaki görevlerini unutmadan, aksatmadan, bu görevlerine de dört elle sarılmalıdırlar.

Haftalık kitle gazetesinin kadrolardan, bugünden belirlenebilecek talepleri vardır. İçeriğine katkılar, haber göndermek bunların birincisidir. Gazete ülkedeki tüm olayları, hiç değilse en önemlilerini yorumlayarak Türkiye halklarına duyurmalıdır. Yani taleplerden birincisi en geniş haber ağının kurulmasıdır.

Ülkenin dört bir yanındaki proletarya sosyalistlerinin deneyleri hareketin bütününün malı olabilmelidir. Bu bölgedeki mücadele deneyleri, bir başka bölgedeki mücadeleye ışık tutabilmelidir. Bunun da gerçekleşmesinin yolu en geniş haber ağının kurulmasıdır.

Gazetenin ikinci bir talebi dağıtımdır. Kollektif ajitatör ve propagandistin en geniş işçi, emekçi yığınlara ulaştırılması önde gelen görevlerimizden biridir. Ancak bu sorun bir gazete bayii olmak biçiminde kavranmamalıdır. Görev bir yanıyla gazetenin en geniş yığınlara sistemli bir biçimde ulaştırılmasıdır, diğer yanıyla da dağıtımda yer alan bütün unsurların gazete ile okuyucu arasındaki canlı bağı sağlamalarıdır. Kadrolar gazeteyi diğer özelliklerinin yanı sıra, kollektif bir örgütleyici haline de sokmalıdırlar.

Gazetenin dayatacağı bir başka sorun ise maddi sorundur. Kollektif bir ürünün dayattığı böyle bir sorun hiç şüphesiz proleter sosyalistlerinin ortak çabasıyla çözümlenmelidir.

Kitle yayın organının gündeme girdiği ve **bugünkü gündemin** birinci sırasını aldığı bu aşamada maddi sorunun kollektif çözümü bağış ve abone kampanyasıdır.

Bu konuda bütün proleter sosyalistlerine düşen görev Kurtuluş Sosyalist Dergiye ve Kurtuluş Gazetesine bağış ve abone toplamaktır. Bağış ve abone kampanyası ancak sosyalist bir yarış kampanyası haline geldiği takdirde başrılı olacaktır. Kollektıf bir organın, kollektif bir çabayla, sosyalist bir yarışla yaratılacağına inanıyoruz.

Sosyalizmin işçi sınıfı hareketi ile her geçen gün biraz daha kaynaştığı, faşist tırmanışın ise buna paralel olarak giderek daha da hızlandığı bu tarihi şartlarda yaygın ajitasyon ve propaganda için, kitle gazetemizi, Haftalık Kurtuluş Gazetesini yaratmak için ileri...

KURTULUŞ

Proletarya Sosyalistlerine

Proleter Sosyalist hareketimizin bugün vardığı aşamada karşımıza çıkan görev, bir haftalık yayın organının çıkarılmasıdır. **Haftalık KURTULUŞ Gazetesi** bu görevi üstlenecek olan **yayın organımızdır.**

Gerek teorik netleşmenin, kadrolaşmanın, kısacası programın yaratılması doğrultusunda mücadele eden KURTULUŞ Sosyalist Dergi'nin gerekse çıkaracağımız haftalık KURTULUŞ Gazetesinin önündeki sorunlardan biride maddi sorundur.

Hayatın tüm sorunlarına kollektif bir çabayla çözüm bulan proletarya sosyalistleri bu soruna da aynı biçimde yaklaşmalı ve ortak bir çabayla çözümlemelidirler.

Maddi sorunun en temel çözüm biçimi **bağış** ve **abone**lerdir. Tüm proletarya sosyalistleri yörelerinde, çevrelerinde en sorumlu bir biçimde abone ve bağış kampanyamızı yürütmelidirler. KURTULUŞ Sosyalist Dergi'ye ve haftalık KURTULUŞ Gazetesine bağış ve abone toplamalıdırlar. Bu, acil görevlerimizden biridir. Bu konuda tüm olanaklar sonuna kadar zorlanmalıdır.

KURTULUŞ'a BAĞIŞ ve ABONE TOPLAMAK İÇİN GÖREV BAŞINA...

KURTULUŞ

Her türlü bağış ve abone için para yatırma adresi: (Yurdun herhangi bir yerinde PTT'lerden ücretsiz para gönderilebilir.)

«İSMAİL AYÇİÇEK, Posta Çeki No: 100994»

Oligarşinin Baskıları Artıyor

Polis, Ankara'da ilerici yayınlar satan kitapçılara yaptığı baskınlarda Kurtuluş Sosyalist Dergi'nin 15. ve 16. sayıları dışındaki diğer tüm sayılarına elkoydu. Mahkemelerden **Kurtuluş** hakkında toplatma kararları çıkmış. 15 ve 16. sayılar da herhalde inceleniyordur (!). Yakında aynı akibete bu sayıların da uğramayacağı konusunda bir garanti yok. Türkiye genelinde, heryerde Kurtuluş'un satıldığı tüm şehir ve kasabalarda, benzeri baskılar süregelmekte... Daha önceleri de açıkladık: Kurtuluş Sosyalist Dergi'yi ve onun çizgisini savunan Kurtuluşçuları bu baskılar yıldıramaz. Oligarşinin her baskı ve terör dalgası, karşısında inatçı ve proletaryanın sınıf çıkarlarında taviz vermez **Kurtuluş**'u bulacaktır.

Bu saldırılar sadece **Kurtuluş**'a yönelmiyor. Sadece Kurtuluşçular oligarşinin boy hedefi değil. İlerici ve devrimci yayın organlarının hepsine, diğer siyasî gruplara da, yurtsever ve demokrat her kişi ve örgüte de, oligarşinin okları yönelmiş durumda. Özellikle son yıllarda yoğunlaşan faşist baskı ve terör ile pasifikasyon yöntemleri, değişik biçimlerde ve değişik yöntemlerle Kürdistan'a, Kürt yurtsever ve demokratlarına da uygulanıyor.

Kürdistan'ın birçok yerinde meydana gelen aşiret çatışmalarını, kaçakçılık yaptıkları için öldürülenleri, provokasyonları, köylere yapılan baskınları, faşistlerin örgütlenmelerini, vb. olayları, oligarşinin sömürgeci ve ırkçı şoven politikasından, emperyalizmin ve işbirlikçilerinin bu sorun konusundaki özel hassasiyetinden soyutlayarak ele alamayız.

Mardin'in İdil ilçesinde kaçakçılıkla geçimlerini sağlayan yoksul Kürt köylülerini öldürenler, batıda kaçakçılıktan milyonlar vuran insanlara toplum içinde en saygılı yeri tanırken, bu olayı protesto eden yurtsever ve ilerici kitle örgütlerinin kapılarına mühür vuruyor, bu örgütlerin yöneticileri hakkında «bölücülük» yaptıkları gerekçesiyle davalar açıyor. Örneğin; Kızıltepe TÖB - DER şubesi bu olayı yeren bir bildiri yayınladığı için 1 yılı aşan bir süredir halen kapalı tutuluyor.

Malazgirt köylerinde 24 kişinin ölümüyle ve çok sayıda kişinin yaralanmasıyla sonuçlanan olaylar, hem oligarşi tarafından hem de basın tarafından çarpıtılarak ve sanki bir trafik kazası olmuş gibi kamuoyuna yansıtıldı. Yıllardır Kürt halkını birbirine kırdıran onun güçlerini bölen oligarşidir ve onun işbirlikçiliğini yapan bölgedeki feodal beyler ve aşiret liderleridir. Kürdistan'daki yağmacı düzenin, zulüm ve baskının sürdürücüsü olan oligarşi ile Kürt gericileri, Kürt halkının örgütlenmesini, bilinçlenip ulusal ve sosyal kurtuluşu yolunda mücadele etmesini engellemek için bu tür çatışmaları geçmişten beri kışkırtmaktadırlar. Malazgirt'de mera yüzünden çıkan bu çatışmada Kürt köylüleri birbirine kırdırılırken, komandolar bölgenin diğer yerlerindeki arama ve taramalarını, baskınlarını devam ettiriyorlardı. Bugün de aynı baskı ve saldırılar devam edegelmektedir.

Faşizm, iktidara gelebilmek için, bir yandan barış çağrılarıyla, emekçi yığınların sorunlarının istismarı temelinde yoğunlaştırdığı yalan ve demagojisiyle, kitleleri etkilemeye çalışırken; diğer yandan

da sosyalistlere, tüm yurtseverlere yönelik, devlet güçlerinin desteğinde düzenlediği saldırılarıyla, hem aşağıdan yukarıya, hem de yukardan aşağıya doğru örgütlenmesini hızlandırmaya çalışıyor. Birçok devlet kurumu, bugün faşist kadroların eline geçmiş, birçok kilit noktalarına faşist kadrolar yerleştirilmiştir. CIA, MİT, Kontr-Gerilla vb. ne kadar emekçi halklarımızın düşmanı örgüt varsa, hepsi ortalıkta devrimci hareketi ve emekçi halkların emperyalizme, faşizme, sömürgeciliğe ve her türlü gericiliğe karşı mücadelesini engellemeye çalışmaktadır.

Faşistler sadece batıda örgütlenmiyor. Kürdistan'ın birçok yerinde kurulan faşist örgütler ve faşistlerin devletin gücüyle örgütlediği saldırılar, faşizmin Kürdistan'ı da ihmal etmediğini ortaya koyuyor. Bingöl'de öğretmen Cihat Elçi'nin öldürülmesini, Diyarbakır, Mardin, Tunceli Eğitim Enstitülerinin kapatılmasını, Ağrı'da, Elazığ'da meydana gelen olayları, bu açıdan değerlendirmek zorundayız. Faşistler, Kürdistan'daki faaliyetlerinde esas olarak iki yönlü hareket edip somut durumlardan yararlanmaya çalışıyorlar:

Birincisi, Kürdistan'daki Kürt ulusu ile diğer ulusal azınlıklar arasında sunî çelişkiler yaratmak. Veya mevcut çelişkileri derinleştirmek için çaba göstermek. Alevi-sünni çelişkisini istismar etmek. Aşiretler arası sürtüşmelerden yararlanmak.

İkincisi de, feodal güçler ve nüfuzu olan kişiler aracılığıyla ve onlara dayanarak faşist örgütler kurmak.

Oligarşi, Kürt halkı ile ilgili, onun varlığını dile getiren ne varsa ona saldırmaktan, onu yoketmekten geri kalmıyor. Kürt yurtsever ve demokratlarına, devrimcilerine yapılan baskılar, onların yayın organlarına da yöneliyor. Hele sayfalarında bir de bir-iki sayfa da olsa Kürtçe'ye yer ayıran yayın organları varsa, kıyameti koparıyor. Polisini, mahkemelerini, tüm olanaklarını seferber ediyor. «Bölücüler» diyor, «Kürtçü - komünistler» diyor,

«vatanı parçalamak isteyenler» diyor... Bu yayınları çıkaranlar yakalanıyor, baskılara, işkencelere maruz kalıyor, cezaevlerine atılıyor. Böylelikle «son Türk devleti»nin gücü dünyaya gösteriliyor. (!)

RIZGARİ (Türkçesi : Kurtuluş) adlı aylık dergi yayınlandığı zaman, bu derginin yazıhanesi basılmış, sorumlu müdürü tutuklanmış, bu dergiyi basan matbaalara gözdağı verilmiş, kısaca bu Türkçe-Kürtçe derginin çıkmaması için ne gerekiyorsa, onlar yapılmıştı. Aynı işlemler bu yakınlarda yayına başlayan 15 günlük ROJA WELAT (Türkçesi : Yurt Güneşi) adlı gazetenin de başına geldi. «Resmi dil Türkçe» dışında yayın yapılamazdı. Yine valisiyle, polisiyle, mahkemeleriyle, oligarşi harekete geçti. ROJA WELAT'ın dağıtımı engellendi. Basımı yapılan matbaaya baskın yapıldı. Sahibi ve sorumlu müdürü tutuklandı... vb.

«Resmi dil Türkçe» dışında, başka dillerden basılan çok yayın var Türkiye'de. Ama Kürtçe yayın yapılamaz. Yasalarda bunu yasaklayan bir madde yoksa da, bu dille yayın yapmak, oligarşinin hışmına uğramak demektir.

Oligarşinin coğrafya kitaplarında Doğu ve Güney-Doğu Bölgeleri diye tanıttığı yerlerde, dili, kültürü, sanatı, gelenek ve görenekleri, kısacası birçok şeyi ile Türklerden ayrı olan insanlar yaşıyor. Bu Kürt ulusudur. Yaşadığı yerlerin adı Kürdistan'dır. Bu ulusun dili Kürtçe'dir. Ama oligarşi, bu gerçeği bir türlü kabullenmek istemiyor. Yeraltı yerüstü servetlerini sömürdüğü bu yerleri elden kaçırmak niyetinde değil. Gözünü daha çok kâr etmek hırsı bürümüş. Bunun için herşeyi yapmaya hazır.

Türkiye'de faşizm tehlikesine karşı birleşmek, faşizme karşı omuz omuza sloganını hayata geçirmek devrimci bir görev. Anti-faşist eylem birliğinin oluşturulması için elden gelen çabalar gösterilmeli.

Faşizme karşı mücadele çok yönlüdür. Bir yönü de Kürt yurtseverlerine, demokrat ve devrimcilerine, onların yayın organlarına uygulanan baskıya

karşı koymaktır. Bu demokrat olmanın en önemli koşuludur. Rızgari'ye, Roja Welat'a yapılan baskılar karşısında susmak, Türkiye'de faşizme karşı verilen mücadeleyi ileriye götürmez. Tüm ilerici ve devrimci yayın organları üzerindeki baskı, nasıl geneldeki saldırıların bir parçası ise, Kürdistan'daki gelişmelere de bu saldırıların değişik bir yansıması olarak bakmak zorunludur. Türkiye'deki anti-faşist eylem birliği, Kürdistan'daki anti-sömürgeci ve anti-feodal güçleri de kapsamalıdır. Onlarla ilkeli bir birlik oluşturuldukça, faşizme karşı tutarlı bir mücadele vermenin olanakları da artacaktır.

Sosyalistler, Kürdistan'da sömürgeci, ırkçı-şoven baskılara karşı, yerli gericiliğe karşı mücadele verirken, Kürtçe diliyle yayınlar çıkarmayı, propaganda ajitasyon ve örgütlenme faaliyetlerini, Kürdistan'da bu dille yapmayı kendilerine bir görev edinmelidirler. Biz, bu açıdan Rızgari ve Roja Welat'ın çıkışlarını (içerikleri konusunda değişik düşüncede olmamıza rağmen) olumlu karşıladık ve destekliyoruz. Aynı zamanda bu tür bir görevin bize de düştüğünün bilincindeyiz.

Kurtuluş, Rızgari, Roja Welat vb. yayınlar üzerindeki baskılara karşı koymak her demokrat ve devrimciye düşen bir görevdir.

Kürtçe yayın yapan yayın organlarının bu konudaki çabaları desteklenmeli ve kendilerine yardımcı olunmalıdır.

Kürtçenin varlığını ve genel olarak Kürt halkının varlığını oligarşiye zorla kabul ettirmek **için de** mücadele edilmelidir.

Kürt halkının gerçek kurtuluşunun emperyalizme, faşizme, oligarşiye ve sömürgeciliğe karşı verilen mücadeleden geçtiği unutulmadan, ezen ve ezilen ulus devrimcileriyle, iki ulusun kurtuluşçu güçlerinin birliği mutlaka gerçekleştirilmelidir.

KURTULUŞ

Anti-Faşist Eylem Birliği Konusunda Yanlış Bir Bakış

Faşizmin aşağıdan mı geldiği yukarıdan mı geldiği tartışmaları sürüp giderken faşizme karşı mücadelede birlik sorunu da gittikçe ağırlığını duyurur hale gelmektedir. Birlik sorunu subjektif düzeyde bir belirlenme olmasına rağmen bugünkü faşizme karşı eylem birliğinin kendisini dayatıyor olması subjektif belirlenmenin dışında, objektif olguların en kısa deyişle faşist saldırıların günbegün artması olgusuyla ortaya çıkmaktadır.

Faşizme karşı mücadelenin oligarşiye karşı mücadeleden ayrı düşünülemeyeceği gerçeği, bu mücadelenin tek gerçek önderi olarak işçi sınıfını öne çıkarır. Bu mücadelede işçi sınıfının muhakkak ki şu ya da bu ölçüde tutarlılık gösterecek, faşizmden zarar gören başka müttefikleri olacaktır. Her mücadele örgütlülüğü gerektirir. Anti-faşist mücadeleye gerçekten önderlik edebilecek işçi sınıfı da bunu ancak kendi örgütüyle gerçekleştirebilir. Proletaryanın her alandaki (ekonomik-ideolojik-politik) mücadelesine önderlik edecek olan asli örgütü onun siyasal partisinden başkası olamaz. Proletarya kendi siyasal partisine sahip olamadığı müddetçe kendisinden beklenen önderlik görevini layıkıyla yerine getiremez, müttefiki olacak sınıf ve tabakalara yol göstericilik edemez.

Türkiye'deki somut durum ele alındığında, her ne kadar bir takım örgütler proletaryanın siyasi

partisi olduğunu iddia ediyor olsa da, bunların subjektif niyetlerden başka birşeyle kanıtlanamadığı ve proletaryanın siyasal örgütünün henüz mevcut olmadığı görülür. Böyle bir örgütün varlığı kendisini ancak siyasal hayatı yönlendirişiyle kanıtlanır. Bunun dışında kısmi gerçekleri ele alarak yapılan kanıtlamalar, proletarya hareketinin kendiliğindenlikten kurtulmuş olduğunu kanıtlamağa yetmez. Böbürlenmeden ve merkezi görevi örtbas etmekten başka bir işe yaramaz. Proletarya hareketinin sorunlarına yaklaşırken hep bu merkezi görev çerçevesinde bir bakış açısı sağlanmağa çalışılmalıdır; yani proletarya partisinin inşası.

Bu gerçeklik sağlanamadığı müddetçe hangi konuda olursa olsun öne sürülen çözümler, kısmi, genele cevap vermeyen ve bir müddet sonra değiştirilmesi zorunlu hale gelecek olan önermeler olacaktır. Bir seçimler sorunu, bir anti-faşist cephe sorunu bunun en açık örnekleridir.

Bu gerçekliğin dışında bir gerçeklik daha var ki, o da; kendiliğindenliğe tabi olsa da, proletarya hareketi içerisinde belirli merkezileşmelerin olduğudur. Bugün Türkiye'de farklı görüşler savunan ve hepsi de belirli gruplaşmalar oluşturmuş çok sayıda siyasi grup mevcuttur. Bunlar önümüzdeki yıllar ve hatta aylar içerisinde daha birçok bölünme ve nadiren birleşmeler geçirecektir. Bütün bu gruplar faşizme karşı oldukça önemli bir potansiyel oluşturmaktadırlar ve sınırlı da olsa bir koordinasyona kavuştuğu takdirde faşizmin gelişiminin en azından serbestlik içerisinde olmasını önleyecek önemli bir hareket yaratabilirler. Elbette, proletarya partisi inşa edilmediği ve gerçek sınıflar temeline oturan cepheleşme hareketi sağlanamadığı müddetçe, bu türden eylem birlikleri, nazik, kolay bozulabilir bir yapı arzedecektir. Bu nedenle de bu tür yapılardan fazla birşey beklemek büyük yanılgı ve düş kırıklığına, yılgınlığa yol açar. Bugün öne sürülecek olan faşizme karşı eylem birliği sorunu, hep proletarya-

nın merkezi görevi olan onun öncü savaşçı mücadelesini verecek proletarya partisinin inşası açısından görülmek zorundadır.

Bu koyuş, çelişik iki görüşü taşımaz. Merkezi görev olarak proletarya partisinin inşasını ele alırken, günlük hayatın gereksinimlerine cevap vermeğe çalışmak marksist diyalektiğin çok yönlü ama merkezi görevlerle belirlenmiş çalışma tarzı anlayışının bir ifadesidir.

Bugün bu anlayışı birçok grubun dile getirmesine rağmen, iş anti-faşist eylem birliği konusunda somut adımlar atılmasına geldiğinde türlü gerekçelerle, yan çizmeler ortaya çıkmaktadır. Bunlardan en kabası UDC diye ortaya çıkanıdır. «Proletarya partisi benim, birlik benim etrafımda olur, UDC'ye katıldığınızı ilan edin, cephe oluşmuş olur» diye ortaya atılan bu görüşün cepheyle herhangi bir alakası yoktur. Zaten bütün özlemi «ileri demokratik devrimi»ni yapabilmek için CHP'nin icazetini almağa çalışmaktan öteye gitmeyen bu çağrının kime olduğunu düşünmeğe bile gerek yok. Çağrının tek muhatabı CHP'dir ve ondan da olumsuz cevap almıştır. Bundan öte UDC «ileri demokratikler»in legal adı olarak sürüp gidecektir.

Anti-faşist eylem birliğinden yan çizmek üzere uydurulan teorilerden bir diğeri de TİP'in söyledikleridir. Yürüyüş dergisinin 130. sayısına yazdığı baş yazıda Behice Boran sol gruplar arası anti-faşist bir eylem birliğinin neden yapılmaması ve Türkiye «gerçekliğine» uygun olarak da ne yapılması gerektiğini şöyle açıklıyor:

«... ülkenin geleceğini belirleyecek olan temel güncel sorun, büyük burjuvaziye ve onun iktidarı 2. milliyetçi cephe koalisyonuna ve her ikisinin bağlandığı emperyalizme karşı etkin bir kitlesel demokratik mücadelenin yürütülmesidir.

«... Demokratik, ilerici, sol, sosyalist güçlerin örgütlü iş ve eylem birliği hangi temel üzerinden, hangi yöntemle gerçekleştirilecek?...

«... Somut durum ne? Bir yanda siyasal partiler var, bir yanda demokratik kitle örgütleri.»

Behice Boran somut durumu bu şekilde tesbit ettikten sonra yine somuta (!) bağlı olarak bu güçler arasındaki ilişkilerin ne olması gerektiğini de şöyle izah ediyor:

«... Güncel, ivedi sorun bu iki tür (demokratik ve siyasi-Kurtuluş) örgütlerin bir araya gelip ortak bir eylem programı üzerinde anlaşabilmeleri ve ortak eylemler düzenleyip yürütebilmeleridir.

«... Sorun neden öncelikle soldaki partilerin birliği, bir cephe oluşturması değildir de, siyasi olan ve olmayan iki kategoriden örgütlerin güç ve eylem birliğidir?»

Bize sorsalardı TİP yöneticilerinin içine düştükleri «işçi sınıfının biricik partisi olma hezeyanları»dır, derdik. Ama Behice Boran bunu somutun (!) tahliliyle açıklıyor:

«... Türkiye'nin somutundan ötürü Türkiye'nin tarihsel gelişme özgünlüğünün bir sonucu olarak işçi sınıfının siyasal hareketi ve örgütlenişi ekonomik hareketinden ve örgütlenişinden daha geri kalmıştır. (Eğer Amerika buysa bunu keşfetmeyen kalmadı ki! -Kurtuluş). Dünyanın her yerinde işçi sınıfının ekonomik hareketi ve örgütlenişi kendiliğinden oluşmuştur, siyasal örgütlenişi ise bilinçli, mücadeleci bir çabayla daha sonraları daha büyük zorluklarla gerçekleşmiştir. Türkiye'de ise bu farklılık daha büyük olagelmiştir.»

Behice Boran'ın yaptığı bu somut durum tahlilinden aşağıda onun çıkarabildiği sonucun mantıksal ilişkisini ortaya koyabilecek bir kişi daha çıkamaz:

«Bu koşullarda daha ilk baştan soldaki siyasal partilerle, demokratik kitle örgütleri bir araya gelip güç ve eylem birliği aramak ve bulmak durumundadırlar. (Bugün Türkiye'de işçi sınıfının politik hareketi mevcut çeşitli örgütlerden birinde odaklaşmak süreci içinde olduğundan, işçi sınıfının parti

sini de şimdilik 'soldaki partiler' içine katmakla yetiniyoruz.)»

İşte Behice Boran'ın asıl söylemek istediği bu parantez içerisine almış olduğu cümledir. «Biz soldaki gruplarla güç ve eylem birliğine gitmeyiz, bu onları resmen tanımak olur. Halbuki biz işçi sınıfının partisiyiz, ama **şimdilik** -seçimlerde encamımızın ortaya çıkmasından dolayı da- bu lafı açık açık söyleyemiyoruz. Çünkü gülünç oluyoruz. Hem bu durumumuzu örtbas edecek hem de anti-faşist mücadele de 'somut şartların somut tahliline dayanacak' (!) bir öneri yapmak zorundayız.»

Bu çok somut öneriden sonra, ne kadar tutarlı ve gerekli bir öneri yapmış olduklarını anlatmak için bir komedi daha yaratıyor yazar; «... Demokratik kitle örgütleri kendi aralarında güçbirliği çalışmalarında bulunduklarına göre siyasal partilerle niçin bir araya gelsinler?» şeklinde bir soruya yanıt olarak «verilecek mücadele... siyasal bir mücadeledir. Nihai hedef iktidarı almaktır. Bu mücadelenin kapsamının, biçiminin, yöntemlerinin saptanması ve iktidarı hedef alan politik bir düzeyde yürütülmesi, sendikaları ve diğer demokratik kitle örgütlerini aşar, onların işlevi değildir. Bu işlev işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisinindir» diyor yazar. Anlayan beri gelsin! Demokratik kitle örgütleri, soldaki siyasal partiler (tabi bununla sadece parti adını taşıyan gruplar kastediliyorsa, o da başka bir komedi!) bir araya gelecek eylem ve güçbirliği yapacaklar. Niçin iki kategori bu işe girişecek? Demokratik kitle örgütleri politik bir düzeyde yürüyecek olan mücadelenin kapsamını, biçimini, yöntemlerini saptayamazlar, bu işi işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi yapar». Kim bu. tabii TİP. Yani dostumuz kendi dışındaki tüm örgütleri, TİP rehberliğince yürüyecek kitle örgütlerini zannediyor. Yahut o yere koymak istiyor. Kulağını ters taraftan göstermekten başka bir şey yapmıyor. Bütün bu somut durum tahlilleri de, açık açık «ben işçi sınıfını temsil ede-

rim, diğer demokratik örgütler de beni izlesin» demekten utanmaktan ileri geliyor.

B. Boran'ın önerisini mantığa vuracak olursak bir başka sakatlık daha göreceğiz. Kendisinin de kabul ettiği gibi demokratik kitle örgütleri oldukça politize olmuş örgütlerdir. Ve çok iyi bildikleri üzere bu politize oluş mevcut siyasal gruplar doğrultusundadır. Bu siyasi gruplar arası bir eylem birliği söz konusu olmadıkça bu görüşlerin çeşitli örgütlerdeki yansımalarıyla «işçi sınıfının bilimsel sosyalist hareketi TİP» arasında nasıl bir güç ve eylem birliği olacaktır? Ancak bu örgütler TİP'nin mücadele anlayışını benimserse o zaman bu gerçekleşir. TİP'nin demokratik kitle örgütlerinde çalışan üyeleri bağımsız mı davranmaktadır ki, başkalarının öyle davranacaklarını zannediyorlar. Bütün bu iddiaların hepsi boş laf.

TİP'e söyleyeceğimiz daha mütevazi olup, bezirgan mantığını bir yana koyup kararlarını gözden geçirerek, anti-faşist mücadele birliğini, başlangıçta siyasal gruplar arasında oluşturmak için mücadele etmesidir. Bu mantıkla gidebileceği hiçbir yer olmadığı gibi bu önerisine TİP'lilerden başka evet diyecek kimse de yoktur.

Behice Boran, önerisinin marksizmde yeri olduğunu da peşin peşin belirtiyor. Aynı şeyi ilerlemeciler de UDC için söylüyorlar, hem de Lenin'den bir alıntıyla, DİSK'in siyasal mücadeleye önderlik edebileceğini söyleyecek kadar saçmalayarak komediden başka birşey yaratmış olmuyorlar. Behice Boran'ın söylediği de daha aşağı değil ve söylediklerinin marksizmde tek bir yeri vardır: «oportünizm batağı» diye isimlendirilen yer. Boran'ın söyledikleri marksist bir mantık taşımıyor ki marksizmde yeri olsun. Benzer bir olayı göstererek «bak gördünüz mü varmış» demeğe de kalkışmasınlar, ilk önce o çok tekrarladıkları a,b,c'yi yani somut şartların tahlili gerçekliğini kavrasınlar.

KURTULUŞ

Faşizm Üzerine Notlar - 4

HALKIN KURTULUŞU'NUN AÇIK FAŞİST DİKTATÖRLÜĞÜ

Günümüz Türkiye'sinde, sosyalist hareket hâlâ yerine getirilmesi gereken en acil görevini yerine getirmemiş, işçi sınıfı hareketiyle bütünleşememiştir. İşçi sınıfı adına ortaya çıkmış *irili ufaklı* 20'ye yakın grubun varlığı bunun en somut örneğidir. Bu sayı bir süre daha artacağa benzer. Bazı gruplar birbirleriyle suni birlikler oluşturmaya çalışsalarda aslında işçi sınıfından kopuk, kariyerizmin at koşturduğu, yeni tekkeler olmaktan öteye gidememektedirler. Bu tekkelerde kısa bir süre sonra başlangıçta bir araya gelinen sayılarından, daha fazla sayıda, yeni tekkelere bölünmekten kurtulamamaktadırlar. Ülkemizde henüz sosyalizmin biliminin en temel ilkeleri bile tartışma konusu olabilmekte ve marksizm-leninizm akla hayale gelmedik katkılarla zenginleştirilmektedir. (Devletin ele alınışı bunun en somut örneğidir. Sovyet şabloncularında ileri demokrasi, Çin şabloncularında Sosyal Emperyalizm, Sosyal Faşizm görüşlerinde olduğu gibi.)*

---

* **Sosyal-Emperyalizm Leninist devlet anlayışının inkarı üzerine inşa edilmiştir. Proleter Devletin barışcıl yollarla burjuvazi tarafından ele geçirilişi ve burjuva devlet haline dönüştürülmesi. (Bu konuyla ilgili Bak: Kurtuluş, sayı 12, «Yeni PDAcılık üzerine»)**
Sosyal-Faşizm ileri sayfalarda ele alınmıştır.

Bu durum, işçi sınıfının acil görevlerinin yerine getirilmesini (parti sorunu) olumsuz yönde etkilemektedir.

Tabii, henüz daha işçi sınıfının biliminin bile doğru bir biçimde kavranamadığı bir ortamda, teorinin ülkemiz şartlarına yaratıcı bir şekilde uygulanabilmesini beklemek ise, fazla iyimserlikten öteye gidememektedir. Ancak, hemen belirtmekte yarar gördüğümüz bir noktada yukarıda sergilemeye çalıştığımız karmaşık gibi görünen tablonun aslında hiç te karmaşık olmadığıdır. Çünkü sayısal bakımdan ne kadar çok olursa olsun, ve de giderek çoğalırsa çoğalsın, bu grupların büyük bir çoğunluğunun Çin ve Sovyet şabloncusu olduğu göz önüne alınacak olursa, bunlara karşı verilecek ideolojik mücadelenin özünde aynı olduğu görülecektir. Bunlar ister soldan, ister sağdan olsun sonuçta marksizm-leninizmi revizyona tabi tutan Çin ve Sovyet revizyonizminin ülkemizdeki siyasi temsilcileridir... Birbirlerine karşı yönelttikleri (sözüm ona ideolojik) suçlamalarda, özünde içi boş küfürlerden başka bir şey bulmak mümkün değildir. Bunun en somut örneğini Halkın Kurtuluşu'nun bundan dört ay önce çıkan sayılarında «Teori Yolumuzu Aydınlatıyor.» sütununda «Aydınlık oportünizminin faşizm tahlilinin eleştirisi» başlıklı yazısında izledik. Halkın Kurtuluşu, Aydınlığa yönelttiği bu eleştirilerin tümünü bir seneye yakın bir süredir sistemli bir şekilde savunmuştu. Daha sonra yapılan bir özeleştiri ile (40. sayıdan sonra) bu görüşlerin sadece kendi içinde çelişen yanlarını düzelterek yanlışların kendi içinde tutarlılığı sözde sağlanmış oldu. Bizce bu şekilde biraz daha PDA'lılaştı.

Çünkü PDA revizyonistleri şablonculuk açısından ele alındığında, kendi içinde çelişmeyen, bu nedenlede yanlışları en sistemli biçimde savunan gruptur. Halkın Kurtuluşu ve diğer Çin şabloncusu gruplar ise aslında PDA'nın kötü sicili olmasa

şimdiye kadar onunla çoktan bütünleşirlerdi. Ne var ki PDA hareketi iflah olmaz bir oportünistliktir; Ve bu gerçeğin artık bir veri haline gelmiş olduğunu diğer Çin şabloncuları da çok iyi bildiklerindan PDA ile aralarında ideolojik ayrılıklar çıkarmak için ellerinden geleni yapmaktadırlar. Tabii bunu yaparken de şabloncu görüşleri birbiriyle çelişen tahlillerle dolmakta, bu çelişkilerin çözümü ise biraz önce söylediğimiz gibi onları biraz daha PDA'lılaştırmaktadır.

Halkın Kurtuluşu, Halkın Birliği ve Halkın Yolu'nun kendi aralarındaki birliğinin anti-PDA'cılık temeli üzerinde şekillendiği; artık herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Ancak PDA'nın bu gruplar tarafından dıştalanması, tamamen biçimseldir. Çünkü aralarında esaslı ideolojik ayrılık yoktur. Ama Çin şablonculuğu deyince akla önce PDA gelir. Diğer gruplar tutarlı bir Çin şabloncusu olabilmek için, biraz daha PDA'lılaşmak zorundadırlar. Aksi halde her gün bir öz eleştiri yaparak kendi tabanlarının bile itimadını yitirirler.

Yazımızın konusu, genel olarak bu grupların tümünün Faşizm tahlilinin bir eleştirisi olmakla birlikte, yukarıda bahsettiğimiz gibi, aralarında ideolojik bir ayrılık olmadığı için, özel olarak Halkın Kurtuluşu'nun görüşlerini eleştireceğiz. Elbette aralarında öze ilişkin olmayan, ufak tefek farklılıkların olduğunu göz önüne almaktayız. Ancak bu durum bizim eleştirimizin yönünü etkilememektedir. Bir de, teorik olarak Çin şablonculuğunun en tutarlı savunucusu Aydınlık hareketi olmasına rağmen, eleştirimize konu olarak H. K.'nun seçilişi, başlıca iki nedene dayanıyor. Birinci neden, PDA'nın toplumsal etkinliğinin zayıflığı, İkincisi ise, H.K.'nun bu konuda diğerlerinden daha fazla laf ederek işi daha fazla saçmalığa sürüklemiş ve dolayısıyla saçmalığın kökenlerinin görülebilmesini daha kolaylaştırmış olması.

Halkın Kurtuluşu'nun Faşizm konusundaki görüşleri iki bölüme ayrılmakla birlikte biz onları bir bütün içerisinde değerlendireceğiz. Zira, Halkın Kurtuluşu'nun **40, 41, 42 ve 43. sayılarında** yapılan öz eleştiri, aslında sadece kendi içindeki çelişkileri yok etmeyi amaçlamış olup, yanlışların daha tutarlı bir biçimde sistemleştirilmesinden öteye gidememekte. Tabii Halkın Kurtuluşu'na sorarsanız sözü geçen sayılarda, önceki görüşlerin öz eleştirisi yapıldığından kendileri sadece bu sayılardan sonraki yazılarından sorumlu tutulmalılar. Ancak gene Halkın Kurtuluşu'ndan yapacağımız alıntılarda da görüleceği gibi, bu kişiler öz eleştirilerinde samimiyetsizdirler. Ve hatalarına daha sonraki sayılarında devam etmişlerdir.

Faşizm, Kapitalist Devlet tipinin emperyalizm dönemindeki biçimlerinden biridir. Devletin biçimini esas olarak tayin eden sınıflar ise metropol ülkelerde, Tekelci b u r j u v a z i , yarı sömürge ülkelerde ise tekelci burjuvazi ve büyük toprak ağalarıdır. Faşizm de aslında hakim sınıfların şu veya bu kliğinin tercihi değil, esas olarak Kapitalist yapının bir tercihidir. Bu konu oldukça önemlidir. Zira, hakim sınıfların bir kesiminin Faşizm'den yana, diğer bir kesiminin ise Demokrasiden yana olduğunu, dananın kuyruğunun burada koptuğunu zannetmek, Faşizmi hakim sınıfların kendi aralarındaki çatışmanın ürünü gibi görmeye götürür ki; bu da önemli bir hatadır. Ancak belirli dönemlerde hakim sınıfların bazı kesimleri «şimdilik» Faşizme gerek duymayabilir. Ama kendisini dayatma durumuna gelen Faşizme karşı da durmazlar.

«...hakim sınıfların en gerici kesimleri, faşist burjuva kesimleri yeni bir tırmanma ve saldırı içindeler.» (H.K. sayı: 1) Halkın Kurtuluşu, uzunca bir dönem yukarıdaki görüşlerin ışığı altında faşizme karşı mücadele vermişti. Daha doğrusu hakim sınıfların kendi aralarındaki çatışmada, Faşiz-

me karşı olan kesimin faşist kesimi alt etmesini beklemişti. (İleride yapacağımız alıntılarla, bu konu daha da açıklığa kavuşacak.) Şimdi biz H.K.'nun Faşizmi hakim sınıfların sadece bir kesiminin egemenliği olarak gören mantığını biraz daha gözler önüne serelim.

«En kanlı, en gerici faşist kliğin ve siyasi temsilcisi MHP'nin ağzından sahte anti-kapitalist sloganlar düşmez oldu.» (H.K. sayı: 1) «Hakim sınıfların en gerici kesimleri buhrandan çıkışı, buhranın getirdiği yükleri, işçilerin ve emekçi halkın sırtına yüklemekte görüyorlar.» (H.K. sayı: 5) Her iki alıntıdaki mantık da aynı. Faşizmin, hakim sınıfların en gerici kliğinin ideolojisi oluşu. Demek ki Hakim sınıflar içinde en gerici olmayan bir kesim de var. O zaman hakim sınıflar ittifakının yapısına bir göz atmamız gerekecek. Bu ittifak, (oligarşi) tekelci burjuvazi ile toprak ağalarının en irilerinin oluşturduğu bir yapıdır. Ve çok açıktır ki bunlar zaten en gerici sınıflardır. Bunları tekrar az gerici çok gerici gibi kategorilere ayırmak bizi hiç bir yere götürmez ama Halkın Kurtuluşu'nu faşizmi alt etmede o hakim sınıfların az gerici kesiminden medet ummaya götürür. Bu konuda tek bir ayırım var. Hakim sınıfların bazı kesimleri **şu anda** bir faşist dikta istemiyor, başka yöntemleri denemekte yarar görüyor. Bu gelecekte de böyle sürecek demek değildir. «Halkın Sesi'nin her dönem bir hakim sınıf kliği ile ittifak aramak anlayışı sosyal-faşizmle de ittifaka götürmektedir.» (H. K. sayı: 44) Halkın Kurtuluşu daha öncede belirttiğimiz gibi 40, 41, 42 ve 43. sayılarında faşizm konusunda eski görüşlerini eleştirmiş ve faşizmin hakim sınıfların bir kesiminin değil tümünün tercihi olduğunu bu sayılarda bir çok kez tekrarlamıştı. Ancak 44. sayıdaki bu satırlar yapmış oldukları özeleştirinin içinin ne kadar boş olduğunu gözler önüne seriyor.

Hemen belirtelim, biz yukarıdaki alıntıda ge-

çen sosyal-faşizmi kabul etmiyoruz. Ancak Halkın Kurtuluşu, sosyal-faşizmi hakim sınıfların ideolojisi olarak kabul etmekte, TKP, TSİP, TİP gibi partileri de sosyal-faşist partiler olarak değerlendirmektedir. «TİP, TKP, TSİP vb. Bu partiler işbirlikçi tekelci burjuvazi ve feodal toprak ağalarının siyasi temsilcileridirler.» (H.K. sayı: 58) yine «Hem faşizm, hem de sosyal-faşizm egemen sınıfların bir veya birkaç kesiminin değil, egemen sınıfların bütün kesimlerinin bir siyasi egemenlik biçimidir; egemen sınıfların en gerici, en şoven ve en gaddar diktatörlüğüdür.» (H.K. sayı: 45) eğer öyleyse, yani sosyal-faşizm hakim sınıfların bir kliğinin değilde, tümünün bir egemenlik biçimiyse, nasıl oluyorda «Halkın Sesi'nin her dönem bir hakim sınıf kliği ile ittifak arama anlayışı» onu «sosyal-emperyalizmle de ittifaka» götürüyor. Evet, sen kalk 43. sayıda özeleştiri yap, 44. sayıda bu özeleştiri ile çeliş, 45. sayıda yine 44. sayı ile çeliş. Görüldüğü gibi Halkın Kurtuluşu bir çelişkiler yumağıdır. Ama diyalektik olmayan bir çelişkiler yumağı. Şöyleki, özeleştirisini yaptıktan sonra bir çok yerde eski görüşlerine uygun tahliler yürütmekte, kaş yapayım derken göz çıkarmaktadır. İşte eleştirinin yapıldığı sayılardan sonra kaleme alınmış bir paragraf daha. Mantık, eleştirisini yaptıkları faşizmin hakim sınıfların tümünün değil bir kesiminin ürünü olduğu mantığı.

«Halkın Sesi'nin oportünist yazarları eğer merkezi görev faşist diktatörlüğü yıkmak olarak tesbit edilirse sosyal-faşizmle ittifak yapılabileceğini savunuyorlar.

Böyle bir tesbit birinci olarak Halkın Sesi yazarlarının, sınıf uzlaşmacısı ve her an kendini bir hakim sınıf kliğinin kollarına atmaya hazır tavrından kaynaklanmaktadır.» (H.K. sayı: 44)

Biraz önce aktardığımız alıntıda sorun sosyal-faşizminde faşizm gibi hakim sınıfların tümünün

siyasi egemenlik biçimidir şeklinde konmuştu. Oysa yukarıda, Aydınlık, faşist kliğe karşı sosyal-faşist kliğe dayandığı için sınıf uzlaşmacılığı ile suçlanmakta. Demek ki faşizm hakim sınıfların tümünün değil, belli bir fraksiyonun egemenlik biçimidir. Ama Halkın Kurtuluşu'nun başka bir sayısında hatta aynı sayının başka bir yerinde buna ters bir tesbite raslanırsa fazla şaşmamak gerekir. Çünkü dediğimiz gibi Halkın Kurtuluşu çelişkiler, hatalar, eleştiriler, özeleştiriler (!) açısından hiç bir siyasi hareketin ulaşamayacağı boyutlara varmıştır.

Halkın Kurtuluşu önceleri 1971'de Türkiye'ye faşizmin geldiğini daha sonra 1973'lerde faşist diktatörlüğün yıkıldığını söylüyordu. Bu tesbit onların gerçek yüzlerini ortaya koyuyordu. (Faşizmin hakim sınıfların bir kesiminin siyasi egemenlik biçimi oluşu ve gelişinin de yıkılışının da esas olarak, hakim sınıfların kendi aralarındaki çatışmaları sonucu oluşunun tesbiti) Bunu kendileri de farkedince faşizmi 1973'te hakim sınıflara yıktırmaktan vazgeçip, devam ettirmeyi uygun gördüler. İşte böylece 40, 41, 42 ve 43. sayılardaki eleştiriler ortaya çıktı. Sanki ülkemizde faşist diktatörlüğün devam ettiğini söylemekle işi halletmiş oluyorlar. Onların oportünist tezleri, bütün keskin laflarına rağmen yine hemen her sayıda, tabii bu sefer üstü biraz daha kapalı bir şekilde sergileniyor.

Özeleştirilerinde 1973 yılında faşizmin yıkıldığını nasıl izah ettiklerini de birlikte görelim:

«Biz Halkın Kurtuluşu'nun siyasi mücadeleye atıldığı dönemde, bir yandan dönemin siyasi özelliklerine bakarak, bir yandan da teorik ve siyasi yetersizliğin ve dar deneyciliğin bir sonucu olarak, bir ülkede, siyasi rejimin faşist olup olmamasını, siyasi ve demokratik hak ve özgürlüklerin tamamıyla ortadan kaldırlıp kaldırılmamasına bağladık.» (H.K. sayı: 43)

Halkın Kurtuluşu söz konusu dönemden (1973 sonrası) önce faşist diktatörlükten bahsetmese, dönemi yanlış kavratan gerekçeleri (demokratik hak ve özgürlüklerin tamamının henüz rafa kalkmadığı gerçeği) belki haklılık payı taşıyabilirdi. Ancak sorun bu kadar basit değildir. Ve sadece o döneme ilişkin değildir. Halkın Kurtuluşu 1971'de faşist diktatörlüğü getirmiştir, sorun onun nasıl ve kimin tarafından yıkıldığı sorunudur. Halkın Kurtuluşu bu konuda bir tek laf etmemekte ve özeleştiri adıyla yayımladığı yazıda bile kıvırtmakta, bu konuyu hiç değinmeden geçiştirmektedir. Çünkü altından çapanoğlu çıkacaktır. Zaten hiç vakit kaybetmeden özeleştirinin ardından «Aydınlık Oportünizminin Faşizm Tahlilinin Eleştirisi» başlığı altında bir dizi yazı yayınlamış ve bu konudaki kendi ayıbını unutturmak için olsa gerek, Aydınlığa bolca küfür yağdırmıştır. Halkın Kurtuluşu bilmelidir ki Aydınlığa uygun gördüğü küfürlerin tümü kendisine de uygundur.

Ayrıca Halkın Kurtuluşu'nun 1973 sonrası döneme ilişkin tesbitlerinde kendilerini yanıltan hak ve özgürlüklerin varlığı meselesine gelince: Bu konuda da samimi değillerdir. Evet Halkın Kurtuluşu'nun samimiyetsizliğini belgeliyelim:

«Açık faşist diktatörlüğe geçişi kolaylaştırmak ve yakınlaştırmak üzere bir sıra yeni faşist kanunlar hazırlıyor ve var olan hak ve özgürlüklerin -ne kadar varsa onların- **büyük bir kısmını** (abç) rafa kaldırabileceği bir ortam sağlamak üzere sıkıyönetime, burjuvazinin, tarihi en az işçi sınıfının tarihi kadar eski olan beylik silahına başvurmaya hazırlanıyor.» (H.K. sayı: 1) görüldüğü gibi «büyük bir kısmını» sözü Halkın Kurtuluşu'nun bu konudaki özeleştirisinin ne kadar göstermelik olduğunu kanıtlıyor. Özeleştiriyi yaparlarken yukardaki satırlar gözlerinden kaçmış olacak. Gerçekten 1973'te faşizmin olmadığını söylerlerken, **demokratik hak**

ve özgürlüklerin niceliğine bakmadıkları, ama hakim sınıfların faşizmle çelişen kliğinin, faşist diktatörlüğü yıktığı görüşünü temel aldıkları bütün açıklığı ile ortada.

Ayrıca hatırlanacağı üzere «teorik ve siyasi yetersizliğin ve dar deneyciliğin» kendilerini karakterize ettiği 1973 sonlarında Halkın Kurtuluşu geçmiş devrimci hareketin tümüne en kaba küfürlerle saldırmış ve proleter devrimci hareketi ilk kez yine o tarihlerde kendileri ile başlatmışlardı. İleriki bir tarihte geçmişi tekrar ederek, proleter devrimci hareketi yeniden başlatırlarsa hiç şaşmamak gerek.

Biz yine konumuza dönelim. Halkın Kurtuluşu'nun hemen her sayısında 12 Mart faşist diktatörlüğü hakkında bir kaç makaleye rastlamak mümkün: «1971 Faşizminin bir avuç en gerici burjuva için zenginleşme, sömürüyü yoğunlaştırma, katmerleştirme ve halkın kendilerine karşı yönelen her hareketini kan ve ateşle bastırabilmenin aracı olduğu ortadadır. 1971 Faşizminin işçiler, köylüler tüm emekçi halk için ise baskı, terör ve yoksulluk olduğu, halkın en değerli evlatlarının (Halkın en değerli evlatları şu troçkist-maceracı Mahir Çayan-Deniz Gezmiş olmalı! -Kurtuluş) bu dönemde katledildiği, ekonomik-demokratik ve siyasal hakların ve özgürlüklerin bu dönemde toptan rafa kaldırıldığı da açıktır.» (H.K. sayı : 1) Fakat faşizm hakkında yazılan böylesine şatafatlı laflara rağmen onun nasıl yıkıldığı meselesi bir kaç satırla geçiştirilmeye çalışılmış.

«Buhranın yüklerinin büyük çapta, halkın sırtına yüklenmesi ve azgın bir sömürünün gerçekleştirilebilmesi faşist saldırıyı yavaşlattı.» (H.K. sayı 5) Aslında Halkın Kurtuluşunun yukarıdaki gibi samimi itiraflarda bulunmasına da pek gerek yok. Çünkü onun bu konudaki görüşleri hemen her yazısında öylesine açık ki, o istediği kadar faşizmin ülkemizde kimin tarafından yıkıldığını es geçsin. Or-

tada herkesin rahatlıkla birleşebileceği bir gerçek var. O da 1973'te faşist diktatörlüğü yerle bir edecek bir devrim olmayışı gerçeğidir. Öyleyse kim yıkmıştır faşist diktatörlüğü? Hakim sınıfların bizzat kendisi. (!) Nedenine gelince, Halkın Kurtuluşu bunuda açıklıyor: Artık hakim sınıflar yükünü halkın sırtına yıkmışlardır ve faşizme gerek kalmamıştır. Ancak önümüzde yeni bir buhran vardır. Hakim sınıflar yine buhranın yükünü halkın üzerine yıkabilmek için yeni bir faşist diktatörlük tezgahlamayı düşünmekteler.

«Ülkemizde de hakim sınıflar derinleşen buhranın sonuçlarını işçi sınıfına ve halk kitlelerine yüklemek ve yükselen halk hareketini engellemek ve ezmek üzere yeniden faşist diktatörlüğü gerçekleştirme yolunda saldırıya geçtiler.» (H.K. sayı: 5) Bir taraftan 1971 faşist diktatörlüğün yıkıldığı ve yeniden bir faşist diktatörlük tehlikesinin yaklaştığı görüşü sistemli bir şekilde savunulurken, kalkıp CHP'ye aşağıdaki sözleri söylemenin anlamı var mı?

«1973 seçimlerinden sonra CHP reformistleri, faşizmin kesin olarak yenilgiye uğratıldığı yalanını yaydılar. Faşizmin kanlı terörüne sünger çekilmesi gerektiğini savundular.» (H.K. sayı: 1) 1973 seçimlerinden sonra CHP'nin söylediği ile Halkın Kurtuluşu'nun söyledikleri arasında bir fark bulmak acaba mümkün mü? Yukarıdaki alıntılardan anlaşılacağı gibi CHP'de 1971 faşizminin yıkıldığını söylüyor. Halkın Kurtuluşu'nun, kendisi ile aynı ağzı kullanmasına rağmen CHP'ye çatmasını bir türlü anlıyamadık doğrusu. Tıpkı PDA'yı eleştirmesini anlayamadığımız gibi.

Buraya kadar söylediklerimizi toparlayacak olursak: Halkın Kurtuluşu'nun faşizmi esas olarak egemen sınıfların kendi aralarındaki çelişkinin ürünü olarak gördüğü ve faşizmin egemen sınıfların bir bölümünün tercihi olduğu gibi, geliş ve gidişinin de

hâkim sınıfların kendi iradelerine bağlı olduğu sonucu çıkar.

Oysa 41. sayıda devletin biçimine ilişkin bazı doğruları yakalamalarına rağmen: «Bu bakımdan emperyalizm, siyasi bakımdan, genel olarak, burjuvazinin egemenliğinden tekelci burjuvazinin, mali sermayenin egemenliğine geçiştir. Bu ise, devletin oligarşik bir yapı kazanması demektir.» «Devletin genel olarak bütün burjuvazinin değil, sadece mali sermayenin egemenlik aracı olması, **aynı zamanda oligarşik karakterde olması.*** emperyalist aşamada siyasi alanda ortaya çıkan değişikliklerden birincisi budur.» Meselenin özünü kavrayamadıkları için aynı yazının bir başka yerinde şunlar söylenebilmektedir :

«Ama kapitalist-emperyalist ülkelerde, burjuva devletinin emperyalist aşamada da burjuva-demokratik bir biçim alması mümkündür. Ama bu demokrasi mali sermayenin demokrasisidir, (abç) bu bakımdan da serbest rekabetçi döneme göre daha da sınırlıdır ve daha da gericileşmiştir.

«Ayrıca bu dönemde burjuva demokrasisi, mali sermayenin genel siyasi eğiliminin sonucu olarak ortaya çıkan bir devlet biçimi değil, demokrasi güçlerinin varlığının ve mali sermayeye karşı mücadelesinin bir sonucudur. Yani burjuva demokrasisi daha fazla sınırlanmış olsa da mali sermayeye rağmen varlığını korur.

«Öte yandan burjuva demokrasisinin varlığı, mali sermayenin egemenliğini sürdürmesine engel değildir.» (H.K. sayı: 41)

---

* Bu «aynı zamanda oligarşik karakterde olması» ne demek? iki nokta var: Devlet 1 — «Sadece mali sermayenin egemenlik aracı», 2 — «Aynı zamanda oligarşik karakterde» İşte Halkın Kurtuluşu'nun tesbit ettiği devlete ait iki yeni özellik. Halkın Kurtuluşu bu «oligarşikliği» birinci maddeden ayrı olarak izah etmek zorundadır. Laf olsun diye bu kelime kullanılamaz...

Devletin emperyalizm çağında burjuva-demokratik bir biçim alması da mümkünmüş. Yani hem oligarşi hem de burjuva demokrasisi olabiliyor. Peki ama, bunları belirleyen nedir? Mali sermayenin, oligarşik devleti veya burjuva demokrasisini tercih etmesinin somut koşulları nelerdir? Bu konuda herhangi bir şey söylenmiyor. Aslında «emperyalizm döneminde burjuva demokrasisi mali sermayenin rızası hilafına ortaya çıkmış bir devlet biçimidir. Başka bir deyişle devlete biçimini veren mali sermaye değil, demokratik güçlerdir» diyerek yazarlarımız burjuva demokrasisinin mali sermaye ile çeliştiğini de tesbit etmişler, ancak bu çelişkiye rağmen mali sermaye burjuva demokrasisini ortadan kaldıramıyormuş. Ve ilave ediyorlar, «burjuva demokrasisi mali sermayenin egemenliğini sürdürmesine engel değildir.» Dikkat edilecek olursa iki paragraf bile birbiriyle çelişmektedir. Birinci paragrafta emperyalist ülkelerde raslanabilecek olan burjuva demokrasisinin **mali sermayenin demokrasisi olduğu** vurgulanarak, kapitalizmin rekabetçi dönemindeki devlet biçimi olan burjuva demokrasisinden ayrılığı belirtilmek isteniyor. (Her ne kadar buradaki «daha da sınırlıdır ve daha da gericileşmiştir» sözlerinin ne anlamda kullanıldığı belirsizse bile, sanıyoruz burada demokraşi kelimesi kitlelerin kazanmış oldukları hak ve özgürlükler anlamında kullanılmış. Oysa bizim sözünü ettiğimiz demokrasi devlet biçimi olup, bunlar tamamen aynı şeylermiş gibi kullanılamaz.) Oysa ikinci paragrafta burjuva demokrasisinin mali sermayenin siyasi eğiliminin sonucu değil «demokrasi güçlerinin» Mali sermayeye karşı mücadelesinin bir sonucu olarak ortaya çıktığı söyleniyor. Demekki emperyalist ülkelerde varolan burjuva demokrasisi, 1. paragrafta belirtildiği gibi **mali sermayenin değil, demokrasi güçlerinin burjuva demokrasisidir.** Yok eğer gerçekten mali sermayeye ait ise o taktirde neden mali sermayeye rağmen gelir de bizzat mali sermaye tarafından getirilmez. Halkın

Kurtuluşunun bir tek kaçış yolu var: mali sermayenin demokrasisi lafını bir yana atmak ve mali sermayenin ekonomik olarak var olmasına rağmen siyasi egemenliğe kendi başına sahip olamadığını çünkü kendisinin demokrasisini değilde genel olarak burjuva demokrasisini kabul etmiş olduğunu benimsemek. Bu noktadan sonra da gitsin Lenin'in «finans kapitalin siyasi egemenlik çağı» kavramıyla uğraşsın dursun. Evet, Halkın Kurtuluşu işi tam bir arap saçına döndürmüştür. Meselenin özü kavranmayınca bu gibi karışıklıklara ve kendi içinde tutarsızlıklara sık sık rastlamak mümkün olabiliyor. Burada devletin özü, devlet tipleri ve biçimleri gibi konulara girmiyeceğiz. Çünkü, bunlar hakkında daha önceki sayılarımızda yeteri kadar açıklık getirdik inancındayız.

Halkın Kurtuluşu'nun 40. sayıdan başlayarak 43. sayıda son bulan bir özeleştiri yayınladığını söylemiştik. Bizce bu özeleştiri daha önce de belirttiğimiz gibi, yanlışı daha tutarlı bir hale getirme çabasından öteye gidememiştir. Örneğin:

«Emperyalist metropoldeki devletin biçiminin burjuva demokrasisi olması, bu emperyalist mihraka bağlı büyük burjuvazinin siyasi olarak gerici olmasına engel değildir». «Metropol ülkelerde faşizm, var olan burjuva demokrasisini yok ederek iktidara gelirken,.....» (H.K. sayı: 42)

Yukarıdaki alıntılar daha önce yapmış oldukları tahlillerini yok farzeden açıklamalar değilmidir? Özellikle ikinci alıntıda bu durum somut bir şekilde ortada.

Fakat bizim üzerinde durduğumuz asıl önemli konu bu değil. Yapılan özeleştirinin oldukça acımasız görünümüne rağmen altında yatan gerçek. Yani faşizmin hakim sınıfların arasındaki çatışma sonucu geldiği ve gittiği meselesinin burada da üstü örtülü bir biçimde de olsa savunulduğu. Bizi asıl bu ilgilendiriyor.

«Faşist diktatörlüğün kapitalizmin genel ekonomik bunalımının derinleşmesi şartlarında, ve bu bunalımın siyasi bunalıma dönüştüğü yerlerde ortaya çıkması, bizi, kapitalizmin genel ekonomik ve siyasi bunalımının hafiflemesiyle birlikte, faşizmin siyasi bir egemenlik sistemi olarak ortadan kalkacağı gibi bir sonuca götürmemelidir.» (H.K. sayı: 42) İyi ama geçmişte sizi böyle bir sonuca götürmemişmiydi? «Buhranın yüklerinin büyük çapta, halkın sırtına yüklenmesi ve azgın bir sömürünün gerçekleştirilebilmesi faşist saldırıyı yavaşlattı» (H.K. sayı: 5) Bu sözler size ait değil mi? Tutarlı bir özeleştiri, adına layık bir özeleştiri geçmişte işlenen hataların nerelerden kaynaklandığının, tesbiti ile birlikte ortaya konan ve beraberinde doğru görüşleri de getiren bir eleştiri değil midir? Bazı doğruları keskin laflarla dile getirmek özeleştiri de, eleştiri de olamaz.

Halkın Kurtuluşu bir çok yerde benzeri laflar ederek kendi ayıbını örtmeye çalışıyor. Gerçekten de böylesine keskin laflarla meseleyi ortaya koyan bir yazıda, aynı hatanın kendisi tarafından işlenebileceği insanın hiç aklına gelmiyor. Çünkü, Halkın Kurtuluşu hiç bir yerde açık yüreklilikle hatalarını belirtmiyor. Ama «1971 faşist diktatörlüğünü» bizzat hakim sınıflara yıktıran mantık, onu bu noktada ele veriyor.

«Diğer bir ifadeyle, egemen sınıflar kendi istekleri ile siyasi egemenliklerine son veremezler, faşist diktatörlüğü ortadan kaldıramazlar. Çünkü faşizm «kapitalist burjuvazinin» emperyalizm ve sosyal devrimler çağında başvurduğu son egemenlik biçimidir.

«Bu bakımdan faşizm herhangi bir ülkede bir egemenlik sistemi olarak ortaya çıktıktan sonra, ancak, anti-faşist bir sınıfın önderliğindeki bir devrimle veya egemen sınıflarla ezilen sınıflar arasındaki bir dizi boğuşma sonucu yıkılabilir» (H.K. sayı: 42)

Bu alıntıda da hemen aynı mantığı görmek mümkün, Yani meseleyi geçiştirmek.

Halkın Kurtuluşu 43. sayısında özeleştirinin yapıldığı yazının bir yerinde de: «Faşist diktatörlük, ancak ezilen geniş emekçi yığınlarının ortak siyasi eylemiyle, bir devrimle yıkılabilir.» «Bu bakış açısı doğal olarak bizi, Türkiye'de 12 Mart faşist diktatörlüğünün yıkıldığı, 1973 seçimleri sonrasındaki dönemin faşist diktatörlük dönemi olmadığı sonucuna götürmüştür.» denerek dikkatleri dönemin değerlendirilişi üzerinde yoğunlaştırmaya çalışmaktalar. Oysa, sanki faşizmin yıkılışı meselesinde yapılan yanlış, hiç önemli değilmiş gibi sözü bile edilmemektedir. Yine aynı yazının bir başka yerinde meseleye şöyle yaklaşmaktalar:

«Bu tesbitler, ülkemizde 1973 seçimleri ile birlikte faşist diktatörlüğün yıkılması sonucuna varmamız, aslında, faşizmle demokratik hak ve özgürlükler arasındaki ilişkiyi doğru bir perspektifle ele alamamış olmamızdan kaynaklanmaktadır... Birincisi, meselenin bu şekilde yorumu bizi zorunlu olarak faşizmi bir devlet biçimi olarak ele almaktan ziyade, bir hükümet biçimi olarak ele almak hatasına düşürmüştü...

«İkincisi, bu tahlil bizi, faşist diktatörlükle burjuva demokratik diktatörlüğü arasında bir ara biçim - anti-demokratik diktatörlük, gerici diktatörlük-tesbit etmeye itmiştir. Halbuki anti-demokratik diktatörlük terimi, faşizmin henüz bir devlet biçimi olarak somutlanmadığı dönemde yarı sömürgelerde siyasi sistemin niteliğini anlatmak için kullanılan bir terimdir.» (H.K. sayı: 43)

Halkın Kurtuluşu'nun kendisi için yapmış olduğu bu tesbitler doğru. Ancak bir fark var. Hatanın esas kaynağı faşizmin kavranmayışıdır. Yoksa Halkın Kurtuluşu'nun söylediği gibi «faşizmle demokratik hak ve özgürlükler arasındaki ilişkiyi doğru bir perspektifle ele alamamış olmalarından» de-

ğil. Faşizmin doğru bir biçimde ele alınamayışı onun demokratik hak ve özgürlüklerle arasındaki bağıntıyı da mutlaka etkiliyecektir. Yine faşizm konusunda doğru bir bilgilenmeye sahip olan kişi demokratik hak ve özgürlüklerle arasındaki bağıntıyı yanlış bile değerlendirmiş olsa faşizmi hükümet biçimi olarak ele almaz. Çünkü faşizm hakkında doğru bir değerlendirme onun devlet biçimi olduğunu bilmeyi gerektirir.

Demokratik hak ve özgürlüklerle faşizm arasında ki ilişki öyle bir kriterdir ki, bu ilişkinin yanlış kavranması sonucu insan yeni devlet biçimleri bile keşfedebilir. (!) İşte Halkın Kurtuluşu'da böyle bir keşifle burjuva demokrasisi ile faşizm arasında bir ara biçim olan anti-demokratik diktatörlüğü bulmuştur. Gerçi Halkın Kurtuluşu Mao'nun faşizmin bir devlet biçimi olarak henüz ortaya çıkmadığı dönemlerde sömürge ve yarı sömürgelerdeki devlet biçimine anti-demokratik devlet sıfatını takmasından esinlenmiştir, fakat yazıda konuş şekliyle insanı yanlış sonuçlara götürüyor. Şöyleki, faşizm öncesi sömürgelerdeki devletin biçimi anti-demokratikken, faşizmin ortaya çıkışıyla beraber artık bütün sömürge ve yarı sömürgelerde devletin biçimi faşistleşmiştir. Zaten sömürge ve yarı sömürgelerde burjuva demokratik devrimlerinin yapılmamış olması da buralarda burjuva demokrasisinin olmadığını gösterir. Anti-demokratik biçim ise yerine faşizmin ikâme edildiği, faşizm öncesi sömürgelerdeki devlet biçimi olduğuna göre, geriye kala kala bir faşizm kaldı. O halde bütün yarı sömürgelerde olduğu gibi Türkiye'de de devletin biçimi, faşizmdir ve siyasi egemenlik biçimi olarak ortaya çıktığı tarihten beri bu böyledir. (!) Kısaca Halkın Kurtuluşu'nun söyledikleri bunlar. Devrimci Yol'la bu konuda aynı görüşleri paylaşıyorlar.

Peki, özeleştirilerinin bir yerinde değindikleri oligarşik devlete ne oldu? Bu konuya bir daha hiç değinilmiyor. Yoksa sadece laf olsun diye mi söy-

lenmişti? Belki ilerde bu konuda da bir özeleştiri yaparak Türkiye'deki devletin oligarşik biçimde olduğunu söylerler. Halkın Kurtuluşu bu belli olmaz. Sözü gene Halkın Kurtuluşu'na bırakalım:

«Metropol ülkelerde faşizm, var olan burjuva demokrasisini yok ederek iktidara gelirken,....» «Anti-demokratik bir yapının faşist diktatörlüğe dönüşmesi, ancak faşizmi bir siyasi egemenlik biçimi olarak ortaya çıkaran şartların olgunlaşması sonucunda mümkündür.» (H.K. sayı: 42) Demekki yalnız yarı s ö m ü r g e l e r d e değil metropol ülkelerde de oligarşik devlet yok. Öyle olmasa faşizm burjuva demokrasisinin yerine değil, oligarşinin yerine gelirdi. Yarı sömürgelerde de, faşizm anti-demokratik biçimin yerine geliyor. Yani, oligarşik devlet böylece dünyanın herhangi bir ülkesinde rastlanmayan, ama teorik olarak var olan bir devlet biçimidir. Bu da Halkın Kurtuluşu'nun mantığı.

Yazımızın bir kısmında Halkın Kurtuluşu'nun sosyal-faşizm teorisine yer vereceğiz. Ancak, buraya geçmeden önce konuyla doğrudan bağlantılı olduğu için Halkın Kurtuluşu'nun CHP ile ilgili görüşlerine değinelim. Halkın Kurtuluşu özeleştirisinde faşizmi önceleri devlet biçimi olarak değilde bir hükümet biçimi olarak gördüklerini söylemişti. Daha sonra yaptığı ise bir başka yanlışın içine düşmek olmuştur. Hükümetin devletin bir organı olduğu ve biçiminin ondan kaynaklandığı gözden kaçırılmış, hükümet biçimi devlet biçiminden çok farklı bir şeymiş gibi ele alınmıştır.

Önce CHP kimin partisiymiş onu görelim :

«CHP, orta burjuvazinin sağ kanadının reformist partisidir.» (H.K. sayı: 58) «Bunun için, öncelikle, bugün CHP'nin siyasi platformda temsil ettiği orta burjuvazi üzerinde durmalıyız.» «Genel olarak orta burjuvazi, emperyalizme ve feodalizme dayalı ve zayıf da olsa bunlarla bağları mevcuttur. Bu sınıf işbirlikçi büyük burjuvazi kadar işbirlikçi, **feo-**

dal sınıf kadar feodal olmayan bir sınıftır (abç)» «İşte CHP siyasi platformda esas olarak bu sınıfın, orta burjuvazinin temsilciliğini yapmaktadır.» (H. K. sayı: 63)

Bu alıntılar ilk bakışta çok normal gibi gelebilir. Fakat, CHP'nin siyasi hayatındaki eylemi onun orta burjuvazinin değil, tekelci burjuvazinin partisi olduğunu ortaya koyuyor. Halkın Kurtuluşu onu orta burjuvazinin partisi olarak baştan kabullendiğinden, orta burjuvazi ile tekelci burjuvazinin arasında bir fark görmeme gibi bir sonuca ulaşmaktadır. 3. alıntı bunun en somut örneğidir. Ayrıca orta burjuvazinin «feodal sınıf kadar feodal olmaması» ne demektir? Halkın Kurtuluşu, başında da belirttiğimiz gibi tekelci burjuvazinin partisi CHP'ye orta burjuvazinin partisi deyince, tekelci burjuvazinin özelliklerini de orta burjuvaziye maletti. Ama kafasını gözünü yararak, o da ayrı bir konu. Bırakalım orta burjuvaziyi, ondan daha gerici eğilimleri olan tekelci burjuvazi bile feodal değildir. Ancak onlarla ittifak halindedir. Ve iktidarı feodal ağalarla birlikte paylaşır. İşte Halkın Kurtuluşu bütün bunları birbirine karıştırmış, bir sınıfla diğerini neredeyse özdeşleştirmiştir.

«Orta burjuvazi ve onun partisi CHP'nin» (!) böyle garip bir analizi yapıldıktan sonra, bu parti ile egemen sınıflar arasındaki ilişkiyi ele alalım.

Burada iki nokta gözümüze çarpmaktadır. Hakim sınıfların, yeniden karşılaştıkları buhranın yükünü faşist yöntemlerle, baskı ve terör yoluyla, ya da demokratik barışçıl yöntemlerle halkın sırtına yıkması. Tekelci burjuvazinin reformist yöntemleri ile faşist yöntemleri vardır. Ancak devletin biçimi faşistken, burjuvazinin yöntemlerinin reformist olduğunu düşünmek, kendi içinde çelişir. Buhranın yükünü, halkın sırtına faşist bir devlette, hem baskı ve terör yöntemleri ile, hem de barışçıl yöntemlerle yıkmağa çalışmak sözkonusu değildir. Faşizmin me-

todu baskı, terör ve demagojidir. Hemen belirtelim, bu iki yöntemin bir arada varlığı ancak oligarşik devlette mümkündür.

Şimdi bu konuda Halkın Kurtuluşu'nun söylediklerini sırasıyla ele alalım. «Reformist CHP hareketi, emperyalizmle ve sosyal emperyalizmle her türlü bağımlı ilişkilerinden yana olduğunu ve onu korumaya çalışacağını ilan ediyor. Bununla birlikte, emperyalizmin işbirlikçisi büyük burjuvazi ve toprak ağalarının ekonomik ve siyasi egemenliğine karşı olmadıklarını faşist devlet kurumunu yaşatmayı amaç edindiklerini söylüyorlar ve bu amaca hizmet eden reformist bir program savunuyorlar.» (H.K. sayı: 58)

Yukarıdaki satırlardan, faşizmin aynı zamanda orta burjuvazininde ideolojisi olduğu sonucu çıkıyor. Öyleki orta burjuvazinin çıkarları ilę, egemen sınıfların çıkarları arasında hiç bir çelişki yok sanki. Aksi halde neden esas olarak egemen sınıfların çıkarlarının koruyucusu olsun, faşist devlet biçimini yaşatmak istesin. Tabii, hakim sınıfların çıkarlarını savunmak isteğinde olan, yalnız orta burjuvazi değildir. Hakim sınıflarda kendi çıkarlarını en iyi orta burjuvazinin temsilcisi (!) CHP'nin koruyacağına inanmışlardır.

«Bu da göstermektedir ki, CHP hükümeti halkla hakim sınıflar arasındaki çelişkinin iyice keskinleştiği bir dönemde, siyasi buhranın derinliklerinde kıvranan hakim sınıfların bütün kanatları tarafından ortaklaşa bir kurtuluş kapısı olarak görülmektedir.» (H.K. sayı: 62) Şimdiye kadar Halkın Kurtuluşu'nun açıklamaya çalıştığı hakim sınıflarla halk arasındaki çelişkinin iyice keskinleştiği durumlarda, faşist baskı ve terörün artmasıdır. Yukarıda ise bunun tam tersi şeyler söyleniyor. Bu kez hakim sınıfların kurtuluşu CHP'dedir. Yani baskı ve terör değil, aksine biraz daha «barışçı» ve «demokratik» yollar tercih ediliyor. Aynı tahlil bir başka yerde şöyle yapılıyor:

dal sınıf kadar feodal olmayan bir sınıftır (abç)» «İşte CHP siyasi platformda esas olarak bu sınıfın, orta burjuvazinin temsilciliğini yapmaktadır.» (H. K. sayı: 63)

Bu alıntılar ilk bakışta çok normal gibi gelebilir. Fakat, CHP'nin siyasi hayatındaki eylemi onun orta burjuvazinin değil, tekelci burjuvazinin partisi olduğunu ortaya koyuyor. Halkın Kurtuluşu onu orta burjuvazinin partisi olarak baştan kabullendiğinden, orta burjuvazi ile tekelci burjuvazinin arasında bir fark görmeme gibi bir sonuca ulaşmaktadır. 3. alıntı bunun en somut örneğidir. Ayrıca orta burjuvazinin «feodal sınıf kadar feodal olmaması» ne demektir? Halkın Kurtuluşu, başında da belirttiğimiz gibi tekelci burjuvazinin partisi CHP'ye orta burjuvazinin partisi deyince, tekelci burjuvazinin özelliklerini de orta burjuvaziye maletti. Ama kafasını gözünü yararak, o da ayrı bir konu. Bırakalım orta burjuvaziyi, ondan daha gerici eğilimleri olan tekelci burjuvazi bile feodal değildir. Ancak onlarla ittifak halindedir. Ve iktidarı feodal ağalarla birlikte paylaşır. İşte Halkın Kurtuluşu bütün bunları birbirine karıştırmış, bir sınıfla diğerini neredeyse özdeşleştirmiştir.

«Orta burjuvazi ve onun partisi CHP'nin» (!) böyle garip bir analizi yapıldıktan sonra, bu parti ile egemen sınıflar arasındaki ilişkiyi ele alalım.

Burada iki nokta gözümüze çarpmaktadır. Hakim sınıfların, yeniden karşılaştıkları buhranın yükünü faşist yöntemlerle, baskı ve terör yoluyla, ya da demokratik barışçıl yöntemlerle halkın sırtına yıkması. Tekelci burjuvazinin reformist yöntemleri ile faşist yöntemleri vardır. Ancak devletin biçimi faşistken, burjuvazinin yöntemlerinin reformist olduğunu düşünmek, kendi içinde çelişir. Buhranın yükünü, halkın sırtına faşist bir devlette, hem baskı ve terör yöntemleri ile, hem de barışçıl yöntemlerle yıkmağa çalışmak sözkonusu değildir. Faşizmin me-

todu baskı, terör ve demagojidir. Hemen belirtelim, bu iki yöntemin bir arada varlığı ancak oligarşik devlette mümkündür.

Şimdi bu konuda Halkın Kurtuluşu'nun söylediklerini sırasıyla ele alalım. «Reformist CHP hareketi, emperyalizmle ve sosyal emperyalizmle her türlü bağımlı *ilişkilerinden yana olduğunu ve onu* korumaya çalışacağını ilan ediyor. Bununla birlikte, emperyalizmin işbirlikçisi büyük burjuvazi ve toprak ağalarının ekonomik ve siyasi egemenliğine karşı olmadıklarını faşist devlet kurumunu yaşatmayı amaç edindiklerini söylüyorlar ve bu amaca hizmet eden reformist bir program savunuyorlar.» (H.K. sayı: 58)

Yukarıdaki satırlardan, faşizmin aynı zamanda orta burjuvazininde ideolojisi olduğu sonucu çıkıyor. Öyleki orta burjuvazinin çıkarları ilę, egemen sınıfların çıkarları arasında hiç bir çelişki yok sanki. Aksi halde neden esas olarak egemen sınıfların çıkarlarının koruyucusu olsun, faşist devlet biçimini yaşatmak istesin. Tabii, hakim sınıfların çıkarlarını savunmak isteğinde olan, yalnız orta burjuvazi değildir. Hakim sınıflarda kendi çıkarlarını en iyi orta burjuvazinin temsilcisi (!) CHP'nin koruyacağına inanmışlardır.

«Bu da göstermektedir ki, CHP hükümeti halkla hakim sınıflar arasındaki çelişkinin iyice keskinleştiği bir dönemde, siyasi buhranın derinliklerinde kıvranan hakim sınıfların bütün kanatları tarafından ortaklaşa bir kurtuluş kapısı olarak görülmektedir.» (H.K. sayı: 62) Şimdiye kadar Halkın Kurtuluşu'nun açıklamaya çalıştığı hakim sınıflarla halk arasındaki çelişkinin iyice keskinleştiği durumlarda, faşist baskı ve terörün artmasıdır. Yukarıda ise bunun tam tersi şeyler söyleniyor. Bu kez hakim sınıfların kurtuluşu CHP'dedir. Yani baskı ve terör değil, aksine biraz daha «barışçı» ve «demokratik» yollar tercih ediliyor. Aynı tahlil bir başka yerde şöyle yapılıyor:

«Bu şekilde, hakim sınıfların 'daha barışçı', 'daha demokratik' bir istikrar hükümeti yaratma çabaları iflas etmiş bulunmaktadır.» (H.K. sayı: 64) Aynı sayının bir başka yerinde 'Yeni Bir Dönemin Eşiğinde' başlıklı yazıda ise şu cümleye rastlıyoruz: «Başka bir deyişle, buhranın hakim sınıflar yararına çözümü: Faşist diktatörlüğün daha da sertleştirilmesini gerektirmektedir.»

İnsanın, bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu diyesi geliyor. Bir siyaset, ancak bu kadar tutarsız olabilir. Hakim sınıfların bütünü aynı buhrandan çıkış için hemen hemen aynı tarihlerde farklı iki eğilim gösteriyor. Birincisi reformist eğilim, ikincisi faşist. Ve bu iki eğilimden hangisi olursa olsun, devletin biçiminde bir değişikliği gerektirmiyor. Burjuvazi Faşist diktatörlüğüne reformist yönetici arıyor. (?!!)

«Kaldı ki 'en demokratik' bir hükümetin bile seçimlerle iş başına gelmesi şartlarında dahi, işbirlikçi egemen sınıfların ekonomik ve siyasi iktidarı sarsılmaz, faşist diktatörlük ortadan kalkmaz. Çünkü işbirlikçi egemen sınıfların siyasi platformdaki egemenliğinin aracı hükümet değil, devlettir. Hükümet ise bu siyasi egemenlik organının sadece küçük bir parçasıdır.» Bu duruma bizimde pek itirazımız olamaz. Çünkü zaman zaman egemen sınıfların rızası hilafına ortaya çıkan hükümetler vardır. Bunlar devletin biçimi ile de çelişebilirler. Ancak böyle bir durumu egemen sınıfların bizzat kendisi ister mi? Devletin biçimini faşistleştirecek kadar baskı ve terör eğiliminin egemen olduğu bir hakim sınıflar ittifakı düşünelim ve bu ittifak 'daha barışçı', 'daha demokratik' bir istikrar hükümeti yaratmaya çabalasın. İşte bu faşizmin tabiatına aykırıdır. Hele hele dostlarımıza göre sadece zulüm ve baskıyla karakterize edilen faşizmin tanımını kendileri bu şekilde ortadan kaldırmış olmazlar mı? Hakim sınıflar 'azgın yollara' ne zaman baş vururlar mış?

«Ve eğer CHP hükümeti bu yükleri emekçi kitlelerin sırtına vurma ve onların, bunun karşısında devrimci kabarışını demogoji yoluyla engelleme meselesinde yetersiz olursa hakim sınıflar ve faşist diktatörlük tekrardan azgın yollara başvuracaktır.» (H.K. sayı: 62) Ve CHP hükümeti güven oyu alamayınca faşist hakim sınıflar 'barışçı' yolları terkedip teröre baş vurmaya karar veriyorlar. Dikkat edilecek olursa, hakim sınıflarda, Halkın Kurtuluşu gibi CHP'nin alacağı güven oyuna göre politika tesbit ediyorlar! CHP güven oyu almış olsaydı, buhranın yükü halkın sırtına 'barışçıl' yollarla yıkılacaktı. Alamayınca faşist yöntem kaçınılmaz oldu. Zavallı burjuvazimiz! Halkın Kurtuluşu'ndan bile daha akmak!

Bu arada Halkın Kurtuluşu'nun CHP konusunda bize yönelttiği bir eleştiriye de değinelim:

«... Kurtuluş Sosyalist Dergi vb. gibi siyasi hareketler ise, CHP'yi destekleme siyasetiyle kitlelerin gelişen mücadelesinin önüne set vurmaya, çalıştıkları, kitle kuyrukçusu bir siyasi çizginin en sadık izleyicileri olduklarını gösterdiler.

«Aynı tesbiti Kurtuluş Sosyalist Dergi ve Halkın Sesi'de yapıyor. 'Biz genelinde bir alternatif sunmak gücüne sahip değiliz. (......)'

«Bu durumda da genelinde bağımsız ilerici demokrat adaylara oy verilmesi, CHP listesi içerisinde olabilecek ilerici, demokrat adaylara tercihli oy kullanılması doğru tavır olacaktır. (KSD, sayı: 12, sahife: 71) (......)

«Emperyalizmle, sosyal-emperyalizmle mevcut tüm askeri, ekonomik, siyasi bağımlılık ilişkilerini korumaya ant içen ve onu daha geliştireceğini söyleyen reformist partinin programını faşizme karşı alternatif olarak çıkarma bu partiye verilecek oylarla emperyalizmin, faşizmin ve gericiliğin geriletileceğini ileri sürmek oportünizmin kafa bulandırma-

sından başka bir şey değildir.» (H.K. sayı: 58) (Aradaki Halkın Sesi'ne ait alıntıları atladık.)

Art niyetli olmayan hiç bir kimse bizim yukarıdaki sözlerimizden CHP'yi desteklediğimiz, onun programını faşizme karşı alternatif olarak çıkardığımız sonucunu çıkarmaz. Halkın Kurtuluşu her nedense kendisinden başka hemen herkesi CHP'nin kuyruğuna takma hastalığına tutulmuş. Ancak sorumsuzca yapılan ithamlar sonunda gerçek yüzlerini ortaya koyduğu için, kendilerine zararlı olmaktadır.

Bizim CHP konusundaki görüşlerimiz, bu konuda herhangi bir tartışmaya zemin yaratmayacak kadar açıktır. Kurtuluş'un Onikinci sayısında «Parlamentarizm Ve 5 Haziran Seçimleri» başlıklı yazıdan kısa bir alıntı aktaralım:

«Tekelci burjuvazinin reformist partisi CHP'nin kendi azami programına koymuş olduğu ve alternatifsizlik içerisinde bulunan geniş halk kitlelerini kuyruğuna takabilmenin bir aracı olarak gördüğü birtakım tedbirler marksistlerin uzlaşma zeminini oluşturamaz; uzlaşma bir yana koşulsuz destekçileri olma sonucunu ise hiç doğuramaz. Böylesine bir programa koşulsuz destek verecek olanlar proletarya önderleri değil, ancak proletarya hainleri olabilir. Ancak sınıf mücadelesini sırça köşklerinde yönlendirebileceğini zanneden devrim kaçkını mülteciler böyle bir uzlaşmayı, işçi sınıfının siyaseti olarak yutturmaya çalışabilirler.» (Kurtuluş, sayı: 12, sahife: 70) Halkın Kurtuluşu aynı yazının 71. sahifesinden alıntı yaptığına göre, yukarıdaki satırları da okumuş olmalı. Bizim demokrat adaylara oy verilmesi konusunda getirdiğimiz öneri, ancak bu kadar tahrif edilebilirdi! Ayrıca, bizim demokrat sözünden ne anladığımız da açıktır. Demokrat olmanın şartı anti-emperyalist, anti-faşist, anti-şovenist olmaktır. Böylesine adayları (Partili veya partisiz) desteklemek kitle kuyrukçuluğu, CHP kuyrukçulu-

ğu ise biz bu anlamda kitle ve CHP kuyrukçuluğunu kabul ediyoruz. Tabii, bunlar böyle olmadığı gibi Halkın Kurtuluşu'nun yaptığı da kendi deyimiyle «oportünizmin kafa bulandırmasıdır.»

Gelelim sosyal-faşizm sorununa: Söze Halkın Kurtuluşu'ndan iki alıntı ile başlayalım :

«TİP, TKP, TSİP, vb. Bu partiler işbirlikçi tekelci burjuvazi ve feodal toprak ağalarının siyasi temsilcileridirler.» (H.K. s. 58) «TİP, TSİP, vb. revizyonist partilerin, CHP reformistlerinin ve revizyonist-reformist sendika ağalarının, faşizmin artan saldırıları ve **faşist diktatörlüğün adım adım tezgahlanışı** (abç) karşısında sessiz kalmayı ve aktif tavır almamayı öğütleyen sözleri ve bu yöndeki faaliyetleri faşizme karşı mücadeleyi zayıflatıyor. Faşistlerin işini kolaylaştırıyor.» (H.K. sayı: 1) Halkın Kurtuluşu'nun faşizm konusunda olduğu gibi burada da bir dediği bir dediğini tutmuyor. «İşbirlikçi tekelci burjuvazi ve feodal toprak ağalarının siyasi temsilcileri olan TİP, TSİP vb. partilerle, faşist devlet kurumunu yaşatmayı amaç edinen» CHP'den, faşizme karşı mücadelede sessiz kaldıkları için yakınıyorlar. Önce sosyal-faşizmle neyi anlatmak istediklerini ortaya koyarsak sorun daha iyi kavranacak.

«Nasıl ki faşizm kapitalizmin emperyalist aşamasının bir siyasi özelliği ise, emperyalist aşamada» kapitalist burjuvazi»nin bir siyasi egemenlik biçimi ise, aynı şekilde sosyal-faşizm de emperyalizm ve proletarya devrimleri çağının siyasi platformda ortaya çıkan bir ürünüdür.

«Faşizmin, üzerinde yükseldiği ekonomik ve sosyal yapı ile, sosyal faşizmi bir siyasi sistem olarak şekillendiren ekonomik ve sosyal yapı bir ve aynıdır. Yani her ikisi de, emperyalizm ve proletarya devrimleri çağında tarihi olarak ortaya çıkan bir devlet biçimidir, tekelci banka sermayesi ile tekelci sanayi sermayesinin kaynaş-

masından meydana gelen mali sermayenin bir egemenlik sistemidir.

«Hem faşizm, hem de sosyal-faşizm egemen sınıfların bir veya birkaç kesiminin **değil egemen sınıfların bütün kesimlerinin bir siyasi egemenlik biçimidir;** egemen sınıfların en gerici, en şoven ve en gaddar diktatörlüğüdür.»

Burada sosyal-faşizmin faşizmden, hemen hemen ayrılan hiç bir yanını görmüyoruz. Her ikisi de, emperyalizm çağının siyasi egemenlik biçimi olarak ele alınıyor.

Bir devlet biçimi olarak sosyal-faşizm, sosyal-emperyalizm teorisine dayandığından, temelden katılamayacağımız bir görüştür. Sosyal-faşizm sosyalist ülkelerde kapitalizmin restorasyonu kabul edildiğinde, onun zorunlu sonucu olarak ortaya çıkar. Bunun için sosyal-emperyalizm teorisinden kopuk ele alınamaz. Bu nedenle yazımıza s a d e c e yarı sömürge ülkelerdeki, sosyal-faşizm tahlilini esas alıyoruz. Halkın Kurtuluşu'nun bu konudaki görüşlerini aktaralım. «Faşist diktatörlükle sosyal-Faşist diktatörlük arasındaki tek fark, sadece, sosyal-faşist diktatörlük şartlarında egemen sınıflar diktatörlüğünün 'sosyalizm' maskesi takınması ve günümüzün somut şartlarında -yarı-sömürge ülkelerde-sosyal-emperyalist yardakçılığının, Sovyet işbirlikçiliğinin esas haline gelmesidir.

«Bu bakımdan sosyal-faşizmin bir siyasi egemenlik biçimi olması, sadece, devrim yapmış bir ülkede kapitalizmin yeniden inşası sonucunda burjuvazinin siyasi iktidarı yeniden ele geçirmesi açısından geçerli değildir. Sosyal-faşizm, gerek bir siyasi akım olarak gerekse bir siyasi egemenlik biçimi olarak Rus sosyal-emperyalizminin uzandığı her noktada, mali sermaye egemenliğinin devam ettiği şartlarda ve ülkelerde ortaya çıkan bir olgudur.» (H.K. s. 45)

Biliyoruz ki faşizm, yarı sömürgelerde herhangi bir emperyalist ülkenin yardakçılığı olarak ortaya çıkmaz. Yine emperyalizmin işbirlikçisi olmak da zorunlu olarak faşist olmayı gerektirmiyor. Demek ki sosyal-faşizm bu özelliği ile faşizmden ayrılmaktadır. Çünkü faşizm, ister metropol ülkelerde, ister yarı sömürgelerde olsun halkın devrimci mücadelesini bastırabilmek, krizi atlatabilmek amacı ile hakim sınıfların başvurdukları bir devlet biçimidir. Faşizm siyasi bir akım olarak bile, halkın devrimci mücadelesinin bastırılmasına yönelmiştir. Yani, faşizmi gerek devlet biçimi olarak, gerekse siyasi akım olarak ortaya çıkaran neden, işçi sınıfı mücadelesi ve krizin ulaştığı boyutlardır. Emperyalizmin işbirlikçisi olmak, faşizmi belirleyen öge olmuş olsaydı, ona kaynak teşkil eden ülkede de faşizmden bahsetmek söz konusu olurdu. Oysa bu gün ABD'de devletin biçiminin oligarşi olmasına karşılık, yarı sömürgelerinde değişik devlet biçimlerine rastlıyoruz. Bir kısmında faşizm varken, bir kısmında oligarşik devletler görülüyor.

Bir an için Sovyetler Birliği'ni, sosyal-faşizmin varolduğu sosyal-emperyalist bir ülke olarak kabul etsek bile, faşizmden, yüzüne sosyalizm maskesi geçirmekten başka farkı olmayan sosyal-faşizmin, herhangi bir yarı sömürgede Sovyetler Birliğinin işbirlikçisi ve yardakçısı olarak ortaya çıkması mümkün değildir. Dikkat edilecek olursa yukarıdaki alıntıda sosyal-faşizmi, faşizmden ayıran iki ilkeden sözedilmektedir. Sosyalizmden kapitalizme geri dönmüş ülkeler (!) için geçerli ilke, sosyal-faşizmin yüzüne, sosyalizm maskesi takmış olması, yarı sömürge ülkeler için geçerli ilke ise, Sovyet işbirlikçiliği ve yardakçılığının esas hale gelmesidir. Demek ki, sosyal-faşizm yarı sömürgelerde sınıf mücadelesinin ürünü olarak ortaya çıkmaz, bu özelliği ile de faşizmden temelde ayrılmış olur. Aslında Halkın Kurtuluşu daha önce çeşitli örneklerini gördüğümüz gi-

bi faşizmi de hakim sınıfların kendi aralarındaki çelişkinin bir ürünü gibi ele alıyor. (1971 faşist diktatörlüğünün (!) hakim sınıflar tarafından yıkılışı tezlerini, hatırlatma açısından buna örnek gösterebiliriz.) Bu nedenle, sosyal-faşizm teorisi ile yanlış bir temel üzerinde birleşmiş oluyor. Fakat bizim asıl üzerinde durmak istediğimiz Türkiye'deki sosyal-faşizm (!) sorunudur.

Bizce Sovyet şabloncusu olmakla birlikte, sol hareket içinde değerlendirilmesi gereken çeşitli gruplar, Halkın *Kurtuluşu tarafından sosyal-faşist* ilân edilmiş durumdalar. Bu subjektif yargının sonuçları ise oldukça ilginç;

«TİP, TKP, TSİP vb. Bu partiler işbirlikçi tekelci burjuvazi ve feodal toprak ağalarının siyasi temsilcileridirler.» «AP, MHP, CGP, DP vb. İşbirlikçi büyük burjuvazi ve feodal toprak ağalarının siyasi temsilcisi durumundaki faşist partilerdir.» (H. K. sayı: 58) Allahım akıl ihsan eyle bu şaşırmış kullarına! Öyle zavallı bir tekelci burjuvazimiz var ki, orta burjuva partileri (CHP) (!) tekelci burjuvazinin partilerinden katbe kat güçlü. (!)

Yukarıda sayılan partilerin tümü egemen sınıfların siyasi temsilcileriymiş.

Bir de şu satırlara göz atalım;

«Ülkemizdeki revizyonistlerin büyük bir çoğunluğu Sovyet sosyal-emperyalizminin açık işbirlikçileridirler. Onlar kendilerine zarar veren Amerikancı faşist diktatörlüğe karşı olmakla beraber, faşizmin kendisine karşı değildirler. Çünkü onlar, sosyal-emperyalizmin işbirlikçisi sosyal-faşist (sözde sosyalist özde faşist) bir diktatörlüğün gönüllü taraftarlarıdırlar.» (H.K. sayı: 1)

TİP, TSİP vb. partilerin egemen sınıfların siyasi temsilcisi oluşuna, doğrusu söyleyecek tek söz bulamıyoruz. Hangi somut verilere dayanarak bu par-

tilere bu suçlama yapılır, belirtilmiyor. Aslında egemen sınıfların partisi olan CHP bile orta burjuvazinin siyasi temsilcisi görülürken, sözü geçen revizyonist partileri tekelci burjuvazinin partisi görmek subjektivizmin Halkın Kurtuluşu'nu nerelere götürdüğünü gösteren güzel bir örnektir. Halkın Kurtuluşu günümüzde revizyonizmin özünde de değişiklik yapmıştır. Yani revizyonizm marksist literatürde şimdiye kadar kullanıldığı anlamından çok farklı bir anlamda kullanılmaktadır. Şöyle ki; revizyonizm esas olarak işçi aristokrasisi diye bilinen zümrenin işçi hareketi içerisinde yarattığı sapmanın adıdır. Halkın Kurtuluşu ise revizyonizmi sosyal-emperyalist ülkelerdeki (!) burjuvaziyi ve bunlarla işbirliği halindeki, yarı sömürge ülkelerdeki siyasi akımları belirtmek için kullanmaktadır. Bu durumda ister kapitalizmin restorasyonunun gerçekleştiği ülkelerde, ister yarı sömürgelerde olsun revizyonizm esas olarak egemen sınıfların ideolojisidir. Bizce Halkın Kurtuluşu kendi küçük burjuva karekterini örtmek için geçmişte marksizmin ustalarının farklı olguları anlatmak için kullandıkları sosyal-emperyalizm ve revizyonizm gibi kelimeleri çok değişik anlamda kullanmakta, bunu yaparken de sanki bu kelimelerin gerçek anlamlarının kendi söyledikleri gibiymiş gibi bir imaj yaratmaktadırlar. Revizyonizmin burjuva ideolojisi olduğunu sık sık tekrarlamaları da bu amaca hizmet etmektedir. Fakat buna rağmen kendi içinde tutarlı bir çizgiyi bir türlü ortaya koyamamaktalar. Bu da marksizm-leninizm ile uzaktan yakından ilgisi olmayan tahlillerin, marksizm-leninizm adına yapılmaya çalışılmasından ileri gelmektedir.

Bu tutarsızlık yukarıdaki alıntılarda da kendini gösteriyor. Her şeyden önce belli bir emperyalist ülkenin burjuvazisi ile (bu ülke Halkın Kurtuluşu'nun iddia ettiği gibi sosyal-emperyalist bir ülke (!) bile olsa) yarı sömürge ülke arasında gerçekleştirilen işbirliği sınıf temelinde olur. Başka bir deyişle,

yarı-sömürgelerde bu işbirliğini bir sınıf gerçekleştirir. Şu halde ülkemizde de revizyonistlerin Sovyet Sosyal-emperyalizmi (!) ile gerçekleştiği söylenen işbirliği de aslında revizyonizmin ülkemizdeki temsil ettiği sınıflarla Sovyetler Birliği'ndeki egemen burjuvazi arasında (!) gerçekleşebilir. Ülkemizde revizyonizmin temsil ettiği sınıflar ise, işbirlikçi büyük burjuvazi ile feodal toprak ağaları (!) idi. Böylece bizim oligarşi adını verdiğimiz bu egemen sınıflar ittifakı hem ABD emperyalistlerinin, hem de Sovyet sosyal-emperyalistlerinin (!) işbirlikçisi olduğu derin tesbitini (!) kavramış oluyoruz.

Halkın Kurtuluşu'nun bu denli tutarsız şeyler ileri sürmesinin bir tek nedeni vardır. O da, Sovyet sosyal-emperyalizminin ülkemizde hegemonyasının olduğunun ispat edilmeye çalışılmasıdır. Tabii bu arada hiç kimsenin inkâr edemeyeceği bir gerçekte ülkemizin ABD emperyalizminin yarı-sömürgesi olduğu gerçeğidir. Halkın Kurtuluşu'nun ne yardan ne de serden vazgeçmem düşüncesi ona Türkeş'le, Behice Boran'ı aynı kefeye koydurmakta, oligarşinin içine de ABD ile beraber SSCB'yi katmaktadır.

«Ülkemizde sosyal-faşist siyasi hareketlerle faşistler arasındaki mücadele, sosyal-faşistlerin, faşizme ve emperyalizme karşı olmalarından değil, süper devletler arası rekabetten, bu rekabetin yarı-sömürgelere yansımasından, egemen sınıfların farklı klikleri arasındaki mücadeleden kaynaklanmaktadır.» (H.K. sayı: 46) Söz konusu »klikler» ABD işbirlikçisi ve SSCB işbirlikçisi kliklerdir. Oysa Halkın Kurtuluşu sürekli olarak gerek faşizmin gerekse sosyal-faşizmin egemen sınıfların bir kesiminin değil tümünün bir egemenlik biçimi olduğu şeklinde bir görüşü savunmuştu. Nasıl oluyorda bu sözlerini bilmezlikten gelen yukarıdaki lafları edebiliyor.

Egemen sınıfların hangi kliği Sovyet sosyal-emperyalizminin işbirlikçisidir. Halkın Kurtuluşu bun-

ları somutlaştırmalıdır. Örneğin, egemen sınıflar içinde falanca klik diye göstermelidirler. Belki o zaman biraz inandırıcı olurlar (!) Koç mu revizyonist, burjuva Sabancı mı? Sapmazlar mı, Yaşar Holding mi? Kemal Türkler mi? Ama oda tekelci değil olsa olsa orta burjuva olur. Bu durumda «sosyal faşizm» acaba orta burjuvazinin ideolojisidir mi desek? Kararsız Kasım sizden daha kararlı beyler! Daha önce değinmiş olduğumuz bir konuya yukarıdaki alıntı daha bir açıklık getiriyor. Bu nedenle meseleye bir de o açıdan yaklaşalım.

Aydınlık, Sosyal-faşizme karşı mücadelede, faşizme dayandığı için Halkın Kurtuluşu tarafından faşizmi hakim sınıfların bir kliğinin diktatörlüğü şeklinde ele almakla eleştirilmişti. Oysa şimdi daha üç beş sayı önce yapmış olduğu eleştiriyi kendisine yöneltmesi gerekmiyor mu? Çünkü, ülkemizde sosyal-faşistlerle faşistler arasındaki sürtüşme, hakim sınıfların farklı klikleri arasındaki mücadele olarak ele alınıyor.

Sonuç olarak diyebiliriz ki, Halkın Kurtuluşu kendilerine şablon olarak aldıkları Çin'in politik çizgisinde, Türkiye'deki faşizm konusu bulunmadığından şaşkına dönmüş ve bu konuda bir yığın saçma teoriler yaratmıştır.

Önceleri 1971 dönemini faşist diktatörlük olarak ilân etmişler, bu diktatörlüğün 1973'te yıkıldığını ve 1977'lere gelindiğinde ise yeni bir faşist diktatörlük tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğumuz görüşlerini savunmuşlardır.

Fakat arada faşizmin nasıl yıkıldığı meselesi hep es geçilmiş, üstü kapalı bir şekilde hakim sınıfların kendi aralarındaki çelişkinin ürünü gibi ele alınmıştır, sorunu bu şekilde ele alışları faşizmin sürekliliğini sağlayan özeleştirileriyle bile değişmemiştir. Ve sanıyoruz bu kafayla giderlerse daha uzun bir süre de değişmeyecektir. Halkın Kurtuluşu as-

lında iflas etmiş olan PDA çizgisini yeniden canlandırma hareketinden başka birşey değildir. Ama bir yandan da kendisinin iflas etmiş bu çizgiden farklı bir şey olduğunu kanıtlama zorunluluğu onu fırıldağa çevirmiştir. Her ne savunmuşsa, PDA tarafından işin özü deşifre edilmiş, telaşla ondan uzaklaşmağa çalışırken, kafasını gözünü habire sağa sola çarpmıştır. Bu kadar saçmalamasının, kendi kendine küfürler etmesinin nedeni budur. Ama daha önceleri de söylediğimiz gibi iflas etmiş böyle bir çizgiyi canlandırmak mümkün değildir. Hele PDA yaşadıkça. Sürekli PDA'ya karşı kayıp veren H.K. hareketi en sonunda ideolojik ayrılık bahanesi bile bulamadan ortadan bölünmek zorunda kalmıştır. Yakın zamanda yeniden bölünecektir. En son keşfettikleri Enver Hoca Çizgisinin bu bölünmeleri engellemeğe gücü yetmeyecektir. Nasıl ki, «Proleter devrimci koalisyonları» (!) yaşatmağa gücü yetmiyorsa.

KURTULUŞ

Tekelci Kapitalizmde Devletin Rolü

Bugün işçi sınıfı hareketinin karşılaştığı en önemli sorun, tekelci kapitalizmin şimdiki aşamasında devletin oynadığı ekonomik rolün ve devletin toplumsal işlevinin yerine getirilmesinde yer alan temel değişmenin bilincinde olmaktır, çünkü, tüm güncel ekonomik ve politik sorunlar karşısında işçi sınıfı hareketinin benimseyeceği tavır böyle bir bilinçliliğe bağlı olabilecektir.

Serbest rakabetçi kapitalizmin tekelci kapitalizme dönüşümü, üretimin ve sermayenin yoğunlaşmasıyla başlar. Yüksek bir yoğunlaşma düzeyine varıldığında, yoğunlaşmış üretim işletmelerini denetimleri altına alan kapitalist gruplar arasında, zorunluk olarak, güçlerini, tekelci bir konumu ve serbest rakabetten oluşan kâr düzeyini aşan ek tekel kârlarını kendileri için güvence altına almada kullanma isteği belirir. Bu, en büyük kapitalist kodamanlar arasında kartel, tröst yada sendika biçiminde yapılan anlaşmalarla ve birbirleriyle rakabet etmekten kaçınılarak başarılır. Bu amaçla tekel fiyatını ve üretim politikalarını yürütürler ve belirli bir üretim dalındaki daha küçük üreticileri, politikalarına uymadıkları taktirde mutlak bir yıkımla tehdit ederek, kendilerini izlemeye zorlarlar. Böylece, kapitalist tekelin temeli büyük miktarlarda sermayenin kü-

çük bir kapitalist hükümdarlar grubunun elinde toplanmasından oluşmuş ekonomik iktidardır. Sermayenin yoğunlaşması; belirli kapitalist grupların üzerinde tekelci bir konum kazandıkları ve bu yolla belirli bir üretim dalındaki tüm kapitalistleri tekelci bir anlaşmaya zorlamalarının, dışta kalan tüm itaatsizleri zararsız hale sokmalarının temelidir. Kapitalist tekelin temel gelişme şartı budur.

Bununla birlikte, yoğunlaşmadan oluşan ekonomik iktidar iki ciddi engelle karşılaştığından, bir tekelin yaratılmasında tek başına yeterli değildir. En önemli engel anlaşma bütün dünyada belirli bir üretim dalındaki kapitalistlerin tümünü kapsamadığı sürece, çeşitli kapitalist gruplar kendi aralarında rakabete devam edeceklerinden, bir takım kapitalist grupların karteller, ya da tröstler kurmuş olması bir tekel oluşturmaz. Meydana gelen tek değişme rekabet kavgasının ulaştığı düzeydir; Tek tek kapitalistler arasındaki rakabet yerini, karteller, tröstler, sendikalar, büyük bankacılık anonim şirketleri, vb. gibi örgütlü kapitalist gruplarına bırakmış olmasıdır. Değişen yalnız rakabetin örgütlenme biçimidir; ekonomik içeriği ise önceki gibi kalmıştır.

İkinci engel, tekellerin ürettiği malların karşısında, pazara gaz, elektrik, petrol, kömür, vb. gibi ikame (substutution) malların getirilebilmesi olanağıdır. Bu, bir kartelin ikame mal üreticileriyle rekabet etmek zorunda kalacağı anlamına gelir, ve bu, fiyat ve üretim politikasında, böyle malların tüketimindeki değişme olasılığını da kabul etmeyi gerektirir. Bu zorluk, ikame mal üretenlerinde tekel anlaşmalarına çekilebilmesi, böylece, rakip kartel ve tröstlerin tekelci faaliyetlerinin sınırlanmasıyla yenilebilir. (1)

---

(1) Kapitalist birleşmelerin sağladığı tekelci denetimi sınırlayan bir üçüncü faktör daha vardır. Tekelciler fiyatları yükseltirken, kartelde hakim olanlara göre daha yüksek maliyetlerde bile, üretim kendileri için elverişli olduğundan dışta kalanlar varlıklarını sür-

Kapitalist birleşmenin sağladığı ekonomik gücün ve küçük bir grubun elindeki büyük miktardaki sermaye üzerinde kurduğu denetimin yoğunlaşmasının da, tekelci bir konumu güvence altına alabilmeye kendi içinde yeterli olmadığı görülür. Bunun için ekonomik iktidarda daha fazlasına gerek vardır: Politik iktidar da gereklidir -kendi bölgesi içindeki tekelci birleşmeleri yabancı kapitalistlerin rakabetinden, belli siyasal davranışlarla koruyabilecek devlet üzerinde uygun bir etkinlik kurma gereği. Bu himaye yalnız tekelleşmiş sektörün mallarını değil, ayni zamanda tüm ikame mallarını da kapsamalıdır. Kartel, tröst ve büyük bankacılık anonim şirketleri gibi kapitalist birleşmeler için tekel şartlarını yaratan yalnız devlet müdahalesidir. Tekel şartları gümrük tarifeleri ve dış ticaret düzenlemeleri politikası, uygun bir ticari sözleşmeler sistemi, devlet demir yollarında uygulanan tarife politikası, sömürgecilik politikası, vb. ile tamamlanır. Yalnız devletin yaptığı böyle müdahaleler, kapitalist birleşmelerin ekonomik gücünü tekel konumuna dönüştürebilir: Bu konum belirli egemen kapitalist grupların, kârların eşitlenmesi kanununun işlediği serbest rakabetteki kârları aşan tekel kârlarını güvence altına alır.

Böylece, tekelci kapitalizm çağı devletin gittikçe artan bir biçimde, müdahelesiyle karekterize edilir. 19. yy. sonlarıyla 20. yy. başlarında kapitalist devletin işlevinde temel bir değişme oluştu. Bu de-

---

dürebilir. Bu faktörün etkisine genellikle aşırı değer verilir, çünkü tekel, tekel fiyatlarına kendi içinde bağımlı olduğu sürece, tekeli parçalayamaz. Tekelin parçalanması ve bunu izleyen fiyatlardaki düşme sonucunda dışta kalanlarda; marjinal maliyetin üzerinde bir maliyetle üretim yaptıklarından elenirler. Dışta kalan, tekelcilerin aşırı kârını azaltabilir, ama yıkıma zorlanmadıkça bu kârları eline geçiremez. Bu nedenlede kartel ve tröstler birazda kendi istekleriyle dışta kalanlara hoşgörülü davranır: özellikle bir yükselme (boom) döneminde, yükselmenin yarattığı talep artışından pay almalarına izin verir. Bununla birlikte, bunalımın tüm ağırlığı bu dışta kalanların üzerine çöker.

ğişme, kapitalist sistemde gittikçe artan tekellerin biçimlenmesi eğilimi ile bağıntılıydı. Serbest rekabetçi kapitalizm çağında, nisbi liberalizm döneminde burjuva devlet ekonomik hayata müdahele etmeme ilkesini izliyordu. Bu kuralın oldukça sık çiğnendiği bir gerçektir, ama devletin ekonomik hayattaki genel tavrı, o zamanlar genellikle tüm kapitalist dünyaca benimsenmiş bir görüş olan LAİSSEZ-FAİRE ilkesine dayanıyordu. Liberalizm dönemi boyunca devlet kendini, kapitalist ekonominin özel mülkiyet, kanun ve düzenin sürdürülmesi, haberleşme, para sistemi, hukuki güvenlik gibi genel şartlarını oluşturmak ve bunları savunmak ile sınırladı. Bununla birlikte kartel, tröst vb. gibi kapitalist birleşmelerin, açık tekelci eğilimleri ile' beraber belirmesi devletin işlevini temelden değiştirdi. Bundan böyle kapitalist devlet artık kendini kapitalist ekonominin genel şartlarının sürdürülmesiyle sınırlamaz, ekonomik hayata etkin biçimde karışır. LAİSSEZ-FAİRE ilkesi üniversitelere bırakılır ve devlet ekonomik hayata yaptığı etkin müdahaleyi, üzerine düşen en önemli görev sayar. Bu şekilde «ulusal ekonominin lehde gelişmesi»ne, «ulusun en hayati çıkarlarının korunması»na, yani; kartel, tröst ve büyük bankacılık anonim şirketlerine ayrıcalıklar, yüksek tekel kârları sağlayan ayrıcalıklar yaratılmasına devlet coşkuyla katkıda bulunur.

Böylece, tarifeler ve dış ticaret denetimiyle sağlanan büyük bir himaye dalgası başlar. Sanayisi az gelişmiş ülkeler, büyük çapta sanayileşmiş İngiltere ile eşit şartlarda bir başlangıç sağlamak için hazırlanmış ve bu nedenle de geçici bir nitelik taşıyan (2) «gelişme» gümrüklerine karşıt bir durum-

---

(2) Gelişme gümrüklerinin başlıca teorisyeni Frederick List, temelde bir serbest rekabet savunucusu idi. Gelişme gümrüklerini yalnız daha fazla sanayileşmiş ülkelerle eşit koşullarda bir başlangıcı güvence altına almak için düşünmüştü; bu gümrükler daha sonra yerini serbest ticarete bırakacaktı.
Bak: DAS NATIONALE SYSTEM DER POLITISCHEN OEKONOMIE (Ulusal Ekonomik Politik Sistemi) 5. Baskı, Bölüm: 2, s. 213-214, Jena, 1928.

dur bu: Devlet kendini, kartel ve tröstler için tekelci şartların kurulmasını amaçlayan sürekli ve yüksek bir gümrük duvarıyla çevirir. Bu yeni gümrükler, önceki «gelişme» gümrüklerinden; ihraçtaki kayıplarını iç pazardan sağlanan kârlarla karşılaması, yerli pazardaki tekel konumlarını damping amacıyla kullanmalarına izin vermesi, ana ihraç sanayilerini etkisi altına alması bakımından da ayrılır. (3)

Gümrük politikası dışında, ithalat ve ihracat denetimleri gibi, ticareti etkileyen diğer bir çok araç vardır; ihracatı destekleme yardımları ve ticaret primleri, transit geçen malların sınırlanması, demiryolu tarife politikası, vb. Böylece, kapitalist gruplar tekelci konumlarını, yalnız ekonomik güçlerinden dolayı değil, aynı zamanda POLİTİK GÜÇLERİ İLE, DEVLETİ EKONOMİK HAYATTA KENDİ ÇIKARLARINA ÇALIŞAN UYSAL BİR MÜDAHALE ARACI YAPARAK kazanırlar.

Böylece, kapitalist devletin temel işlevinde bir değişme meydana gelir. Basit bir bekçi olmaktan, özel mülkiyetin güvenliğinin ve kapitalist sistemin diğer temel şartlarının bekçiliğini yapmaktan çıkan devlet, ekonomik hayatın etkin bir düzenleyicisi olur. Liberalizm; kartel, tröst ve diğer kapitalist çıkar grupları için yüksek tekel kârları yaratmanın sonucu, müdahalecilik (4) ile yer değiştirir. Serbest

---

(3) Bak R. Hilferding, DAS FİNANS KAPİTAL (MALİ SERMAYE) S. 613, Viyana, 1910.

(4) Polonya'da (1931'de) çağdaş müdahalecilik ve devletin rolü biraz daha farklı bir niteliktedir. Şüphesiz, çeşitli kapitalist gruplar için tekel şartlarının yaratılması burada da büyük bir rol oynar. Bununla birlikte, Polonya müdahaleciliğini ve devletin rolünün gerçek niteliği, bunlar askeri bir diktatörlüğün ekonomik politikası olarak görüldüğü an anlaşılabilir. İlaveten, Polonyanın sosyal yapısında aydınların oynadığı özgül bir rol vardır; aydınların bağımsızlık hareketindeki kesin rolü ve mevcut rejimin ifadesi olan mevcut devlet üzerindeki etkinliklerine yol açar. Aydınların rolü üzerine bak! A. Krzyzanowski, BİERNY BİLANS HANDLOWY (Aleyhte ticaret dengesi) Cracow, 1928, Bölüm 1, ETATYZM W POLSCE (Polonya'da devletcilik)

rekabetçi kapitalizmden tekelci kapitalizme geçiş böylece başarılmış olur.

Tekelci kapitalizmin ekonomik özü şöyle formüle edilebilir: Yerli pazarda tekel ve dünya pazarında rekabet. Bununla birlikte, yerli pazarda bile tekel, arta kalanları serbest rekabete bırakarak, üretimin yalnız belirli dallarını kapsar. Tekelin tüm yükü, tekel anlaşmaları dışında kalan bu üretim dallarına düşer. Bu konu aşağıda tartışılacaktır.

Tekelci kapitalizm çağında kapitalist devlet yeni bir görevi, **yani ekonomik hayata doğrudan müdahale ederek belli kapitalist gruplar için tekelci konumlar yaratmayı** üstlenir. Bu yeni rolü içinde **devlet bu gruplar için,** ekonomik hayata müdaheleden doğan **tekel kârlarının yaratıcısı haline gelir.** Devletçe yapılan böyle müdahale belirli kapitalist gruplar için tekel kârlarının kaynağı olduğundan, bu grupların halen elde ettikleri genişlemenin yanı sıra, sürekli tekelci konumlar kazanmak için devlet aygıtını kullanmanın yolunu araştırmak zorunda kalacakları açıktır. Kapitalist devletin şimdi yeni bir işlevi vardır; tekeller için halen işletmeye açılan alanı genişletmek. Bu, özellikle kendi egemenlik alanını genişleterek sağlanabilir. Devlet egemenliğindeki bağımlı alan ne kadar büyük olursa, tekelin işleyebileceği alanda o kadar büyük olur. Bununla birlikte, Avrupa'da devlet egemenliğini genişletmek kolay değildir. Bunun için kapitalist devletler, Avrupa dışındaki bölgeleri, hem sömürgeler, «nüfus alanları», ya da başka biçimlerde (örneğin; milletler cemiyeti mandaterliğindeki bölgeler) denetimleri alma yoluna giderler. Bağımlı, daha zayıf ülkelerin varlığı ile, tekelin üstünde işlediği alan, bu ülkeleri uygun ticaret anlaşmalarına zorluyarak ve politik gücü uluslararası ekonomik politikanın bir aracı gibi kullanarak da genişletilebilir. Kapitalist emperyalizmin kökleri bunlardır. (5)

---

(5) Bak. R. Hilferding, DAS FİNANS KAPİTAL (mali sermaye), bölüm 22-25, s. 636, Varşova, 1958.

Aşırı tekel kârı peşinde koşmak, bugünkü kapitalizmin emperyalist niteliğini açıklamak için tümüyle yeterlidir. Sonuçta, Rosa Lüxemburg'un teorisi (*DIE AKKUMULATION DES KAPİTALS*, «Sermaye Birikimi», Berlin, 1913, 2. baskı.) ve Fritz Sternberg'inki gibi (*DER IMPERIALİSMUS*, Berlin, 1926) yapay yorumlara başvuran, özel emperyalizm teorileri tümüyle gereksizdir.

Tekelci kapitalizm çağında emperyalist yayılma, tekelci konumların yaratıcısı ve koruyucu olan kapitalist devletin esas özelliği haline gelir. Buna silahlanmadaki muazzam artış ve bütün bir emperyalist savaşlar dizisi eşlik eder. Dünya pazarında birbiriyle rekabet eden kapitalist gruplar, tüketicilere düşük fiatların ve iyi malların diliyle değil silah takırtılarının «ulusal gurur» adına desteklediği politik zorbalığın diliyle hitap eder. Serbest rekabetçi kapitalizmden tekelci kapitalizme geçiş, tekelci kapitalizmin özündeki emperyalizmin kanlı gerçeği karşısında, tüm duygulu burjuva pasifizmi hayallerini silip atar. (6)

---

(6) Bazıları (örneğin Kautsky) uluslararası kartel ve tröstlerin büyümesinin, uluslararası boyutta bir tekele ve dünya çapında tekelci bir kapitalizm çerçevesinde evrensel barış dönemine götüreceğini sanır. Bu görüşe göre emperyalizm kapitalizmi kendi yener ve «ultra emperyalizm diye bilinen bir safhaya geçer. Bu, elbette, ekonomik açıdan mümkündür ve şüphesiz bu yönde bazı eğilimler vardır. Fakat çeşitli kapitalist grupların eşitsiz gelişmesi açısından, böyle bir düzenleme çok dengesiz olacak ve sürekli bozulacak ve çeşitli gruplar kendi devletlerinin politik müdahalesinin yardımıyla savaşacaklardır. (Bak. V.İ. Lenin, EMPERYALİZM, KAPİTALİZMİN EN YÜKSEK AŞAMASI, BÜTÜN ESERLER, cilt : 22, s. 213) Bundan dolayı, emperyalizmi tekelci kapitalizmin ayrılmaz bir parçası olarak düşünmek gerekir. Uluslararası karteller yalnız emperyalizmin temelini tek tek devletlerden devlet gruplarına genişletirler. Ve zaman zaman «ultra emperyalizm»e yönelinse bile, bu, çok uzak bir geleceğin sorunudur; ki bu esnada emperyalizm tüm çağdaş uygarlığı ve kültürü yıkacak kadar zaman bulacaktır. Kısacası, soruna proletarya açısından pratik olarak bakıldığında bu olanak doğmaz.

Tekel konumları yaratan ve bunları genişleten devletin ekonomik hayata müdahelesi, kapitalist birleşmelerin sağladığı aşırı tekel kârları için kaynaktır. Fakat tekel için aşırı kârlar yaratılması, tekel **imtiyazlarından** nasibini almayan tüm üretim dallarında ki kâr düzeyinde, eş zamanlı bir azalmaya neden olur. Serbest rekabet ekonomik hayatın tüm dallarında kâr düzeyini eşitleme eğilimindedir. Bu, en kârlı dallara yönelen sermaye ve emek akışıyla sağlanır. Bununla birlikte, tekelin ortaya çıkmasıyla, eşitlenme durur ve iki kâr düzeyi meydana gelir; tekelleşen üretim sektörlerinde yüksek kâr düzeyi ve tekelleşmemiş dallarda düşük kâr düzeyi. Tekelleşmemiş dallardan tekelleşmiş dallara sermaye akışının önlenmesiyle, eşit olmayan bir kâr düzeyi, tekelleşmiş sektörün dışındaki dallar hesabına varlığını sürdürür. Birden fazla tekelleşmiş üretim dalının olduğu yerde, birden fazla kâr düzeyi vardır; bunlardan biri her tekelleşmiş dal için, diğeri ise arta kalan tekelleşmemiş dallar içindir. (7)

Tekellerin sayısı ne kadar çoksa, aşırı kârları o ölçüde büyük ve tekelleşmemiş üretim dallarında da kâr düzeyi o ölçüde düşüktür. (8)

Tekelci kapitalizmde devlet yalnız imtiyazlı kapitalist gruplar için aşırı kârlar yaratmakla kalmaz,

---

(7) Bu tekelleşmemiş sektörün varlığı tekelci kapitalizmin zorunlu bir şartıdır. Tekelcilerin aşırı kârı, ancak tekelcilere, azalan bir kâr düzeyi biçiminde haraç ödeyen tekelleşmemiş üretim dalları da bulunduğunda mümkündür. Tüm üretim dallarını kaplayan bir tekel, sonunda kendi tekelci faaliyetini yok edecektir. Bundan dolayı tekelci kapitalizm geri kalan dallarda serbest rekabeti muhafaza ederek, belli üretim dallarında tekelcilerin denetimini uygular.

(8) Tekelleşmiş sektör dışındaki bu azalan kâr düzeyi, en çok tarımı etkiler. Genellikle serbest rekabet koşullarında çalışan bu kesim, sanayi kartellerinin tekel kârlarının tüm ağırlığını çeker. Tarımsal ürünlere konan gümrükler bu noktada yardımcı olmaz çünkü; tarım kesiminin tüm ekonomik ve sosyal yapısı tekelci işleyiş için uygun değildir. Böyle gümrükler yalnız, tarımsal ürünlerin ticaretini denetle-

aynı zamanda tek tek gruplara kârların genel dağıtıcısı rolünü de üstlenir. Devlet, ekonomik hayata müdahelesi ile, kapitalistleri iki gruba ayırır. Birinci grup ayrıcalıklı kartel ve tröst ve krallarının yanısıra büyük bankacılık anonim şirketlerinin maliyecilerinden oluşur. Devlet yaptığı müdahale ile onlara önemli miktarda tekel kârları sağlar. Arta kalanlar, «himaye edilmeyen» üretim dallarındaki kapitalistlerden oluşur. Bu daha az şanslı olanlar, daha düşük bir kâr düzeyiyle yetinmek zorundadırlar ve müdahalesiz o eski iyi günlerin ve LAİSSEZ — FAİRE'nin özlemini çekerler.

Ekonomik hayata yaptığı müdahalenin niteliği ve çapıyla, devlet, kartel ve tröstlere düşen tekel kârının düzeyini belirler. Bir tekelin yaratılması, yalnız kapitalistlerin değil, aynı zamanda tüm sosyal sınıfların, dolayısıyla işçilerin, köylülerin, **küçük burjuvazinin,** aydınların vb. nin gelirlerini de etkiler; **devlet sosyal gelirin dağıtıcısı olur.** Bundan dolayı, tekelci kapitalizmde ekonomik çatışmaların tümü EO İPSO (kendiliğinden) politik çatışmalar haline gelir.

Tekelci kapitalizm, ekonomik hayatta devletin merkez olduğu bir karışma politikasını içerir. Müdahale faaliyetleriyle devlet bazıları için tekel kârları yaratırken, diğerlerinin kârını düşürür ve tüm sosyal gelirin dağılımını denetler. Bu, **sınıf karakteri gittikçe daha çok açıklık kazanan** kapitalist devlette temelden bir değişikliğe yol açar.

Serbest rekabetçi kapitalizm çağındaki burjuva devlet de şüphesiz bir sınıf devleti idi, ama sınıf karakterinde farklılık gösteriyordu. Devletin, mülkiye-

---

yen kapitalist gruplar için tekel koşulları yaratır; ama bu tarifeler üreticiler için geçersizdir. Tekelci sektör dışında kalan tüm üretim dalları arasında tarım en savunmasız olanıdır, ve bundan dolayı kapitalist tekellerin yükünü en şiddetli hisseden o olur. Tekelci kapitalizmde tarımdaki müzmin yapısal bunalımlar kaçınılmaz bir zorunluluktur.

tin güvenliği, para sistemi, haberleşme, vb. gibi kapitalist ekonominin genel şartlarını korumakla sınırlı olduğu liberalizm çağında, devletin sınıf karakteri hemen belli olmuyordu. Bu yalnız devletin işçi sınıfı ile ilişkisinde görülüyordu, toplumun tüm burjuva tabakasıyla ve toprak sahipleriyle ilişkisinde ise devlet, tüm kapitalist sınıflara ve toprak sahiplerine eşit derecede hizmet ediyordu. Özel mülkiyetin, haberleşmenin, para sisteminin ve kapitalist sistemin tüm diğer genel şartlarının bekçiliğinin yapılması ve devletin ekonomik hayata müdahale ederek, kapitalistlerin ekonomik faaliyetlerini engellememesi gerektiği düşüncesi gerçekten basitti. Bundan dolayı LAİSSEZ — FAİRE koşulları içinde, kapitalistler kendilerini ekonomik faaliyetlerle sınırlayarak, devlet yönetimini isteyerek eski aristokrasiye ve meslekten politikacılara bıraktılar.

Tekelci kapitalizmde ise durum farklıdır. Devletin ekonomik hayata doğrudan müdahalesi (gümrükler, ticaret ve sömürge politikaları vb.) büyük sermayeye sağlanan tekel kârlarının kaynağıdır. Her özel kapitalist gruba düşen kâr düzeyini, devlet yaptığı müdahale ile düzenler. Sonuçta, tekelci birleşmelerin başında bulunan oligarşi, devlet yönetimini başka bir toplumsal tabakanın eline bırakmaya razı olamaz. Gerçekten, tekel kârlarının düzeyi ve genişliği, ve hatta bu kârların tüm varlığı, devletin kapitalist oligarşinin arzularını yerine getirmeğe hazır oluşuna bağlıdır. Bu oligarşi tüm devlet aygıtını doğrudan, tek başına kendi denetimine almaya uğraşır ve bu sonuca varmak için devlete hakim olmak üzere tüm gücünü seferber eder. O zaman kapitalizmin niteliği politikleşir. Kapitalist hükümdarlar artık, devlet yönetimini, toprak sahibi aristokrasinin ve meslekten politikacıların eline bırakmaz, tersine devleti doğrudan denetimine almayı amaçlar. Parlamentoda kendileri oturur, devlet kurumlarında mevkiler ele geçirir ya da oralara temsilcilerini yollar, politikada faal olurlar.

Çağdaş devlet gitgide, toplumun tüm burjuva tabakalarının ortak temsilcisi olmaktan çıkar, gittikçe daha çok kapitalist tekellerin seçkin bir aracı haline gelir. Devlet politikası gittikçe artan bir derecede, onların çıkarları tarafından belirlenir. «Amerika'da devletin mi tröstleri denetlemede, yoksa tröstlerin mi devleti denetlemede başarılı olacağının hâlâ cevapsız kalan bir soru olduğunu söylemek abartma olmayacak. Savaştan (1. Dünya savaşı) sonra, Almanya'da ikisinin evlenmekte oldukları aşikar. İngiltere'de geniş demokratik özgürlüklere rağmen hem yasama hem de yürütme alanındaki kararlar, son yıllarda gittikçe artan bir biçimde, önde gelen mali ve sınai çıkar çevrelerinin-örneğin ingiliz Sanayicileri Federasyonu (9) ve City of London'daki belli başlı bankerlerin kurduğu konferans tarafından, dolaylı veya dolaysız etkilenmektedir. Bu durumla, belediye yönetiminin **«probi homines»** (seçkin insanlar) ve **«divites et potentioes»** (servet ve iktidar sahiplerinin) gittikçe artan etkisi önünde boyun eğdiği 14. yy. arasında belirli bir paralellik farkeden bir insan pek yanılmış olmaz» (10)

Toplumdaki diğer burjuva tabakalarının çıkarları git gide, çağdaş Devletçe ancak tekel hükümdarlarının çıkarlarıyla ters düşmediği sürece temsil edilir. Devlet tüm burjuva tabakalarının temsilcisi olmaktan vazgeçer ve git gide daha çok belirli kapitalist grupların özel organı, tekelci oligarşi ve sermayenin organı haline gelir. Tekelci kapitalizm döneminde zor aygıtı devlet, yalnız işçi sınıfına karşı yönelmez, tekelci sermayenin özel bir organı olarak, gittikçe daha çok geniş burjuva tabakalarının etkisinden kurtulur. Devletin toplumsal niteliğindeki bu dönüşüm, tekelci kapitalizmle olduğu kadar emperyalizmle de yakından ilişkilidir. Kapitalist birleşme-

---

(9) Şimdi (1931) İngiliz Sanayi Konfederasyonu adıyla biliniyor.

(10) M. Dobb, **Capitalist Enterprise and Social Progress** (Kapitalist teşebbüs ve Sosyal İlerleme), s. 336-337, Londra, 1926.

lere kârlı tekelci konumlar yaratmak amacıyla Devletçe yapılan ekonomik müdahale, ancak belirli kapitalist gruplar devlet aygıtı üzerinde kararlı bir etkinlik kurmayı becerdiği ve bu müdahaleye karşı çıkan diğer kapitalist grupların etkinliği felce uğratıldığı an mümkündür. Bununla birlikte kapitalist oligarşi, devlet aygıtının doğrudan denetimi tek başına elde etmeye çalışırken, git gide böyle bir denetimi daha zor kılan önemli bir engelle karşılaşır. Bu engel siyasal demokrasidir.

Gerçekten, gelişmesinin başlangıcında tekelci kapitalizm siyasi demokrasiyle uygun düşer ve hatta onu kendi amaçları için kullanmayı çok iyi becerir. Büyük kapitalistlerin ekonomik gücü, kamu oyunu etkileyen tüm araçların denetimine el koymalarını sağlar. Kendi sınıf çıkarını ulusal çıkar kılığı ve yüksek sesli milliyetçi sözler örtüsü altında gizleyen tekelci oligarşi nüfusun geniş kesimlerinin desteğini kazanır. Ulusun «ekonomik bağımsızlığı» adına yüksek gümrükler konur, «ulusun onurunu savunma» adına, emperyalist müdahaleler için hazırlıklar yapılır; «Devletin iktidar statüsünün genişlemesi» adına küçük uluslar bağımlı kılınır ve tekeller yeni sömürü alanları elde eder; «Hristiyanlığın tarihi görevi» adına, yeni sömürgeler kazanılır; v.b, v.b. Kendi emrindeki araçlarla kamu oyu oluşturan kapitalist tekelci oligarşi, zamanla devleti demokratik yoldan kendi aleti haline döndürür. Ama bu uzun sürmez. Tekelin gücü büyüdüğü ölçüde, yarattığı yük nüfusun geniş kesimleri tarafından gittikçe daha şiddetli hissedilir. Bunu hisseden yalnız işçi sınıfı değildir; aynı zamanda köylülük, aşağı ve orta burjuvazi ve aydınlar da hisseder bu yükü. Tüm önde gelen kapitalist ülkelerde tekelin gelişmesi ilerlediği ölçüde emperyalist yayılma da daha zor bir hale gelir, çünkü bu yayılma diğer kapitalist devletlerin büyüyen direnciyle karşılaşır. Emperyalist yayılmanın maliyeti gittikçe daha çok artar ve bu maliyetin yüküde geniş yığınlara düşer. Sınıf çelişkileri

daha keskin ve daha tehlikeli bir hal alır. Kapitalist oligarşi ile işçi sınıfı arasındaki çelişki keskinleşir. Ama halkın diğer tabakaları-köylülük, **küçük burjuvazi** ve hatta aydınların bir bölümüde-tekelci kapitalist oligarşi ile olan çelişkilerinin farkına varırlar. Kapitalist tekeller tarafından omuzlarına zorla yüklenen tekel fiyatlarının yüküne karşı başkaldırırlar, ve işçi sınıfı hareketine yakınlaşırlar.

İşçi sınıfının, köylülüğün, **küçük burjuvazi**'nin, aydınların bir bölümünün dahil olduğu büyük bir anti -tekelci blok oluşur- tekelci kapitalist oligarşi ile mücadele eden herkesden oluşan bir blok. Kapitalist oligarşinin devlet aygıtı üzerindeki denetimi ne kadar büyürse, ve bu aygıt tekelci politikanın ne kadar çok uysal bir aleti olursa, çağdaş devletin sınıf karekteri de o kadar açıkca kendini gösterir, geniş kitleler kapitalist propagandanın etkisinden o kadar çabuk kurtulur, ve çelişkiler o denli keskin bir hal alır.

Doğal olarak bu blokta önderlik, kapitalist ekonominin işleyişini en iyi kavrayan ve hedefleri en açık saptayan hareket olduğundan, işçi sınıfı hareketine düşer. Köylülük, **küçük burjuvazi** ve aydınlar arasındaki muhalefetin esas olarak, tekeli yıkmak ve serbest rekabete dönmek gibi olumsuz bir amacı vardır. Bununla birlikte hızla ilerleyen yoğunlaşma ve sürekli devam eden teknolojik devrim bu amacı daha ütopik kılar ve kapitalist sistemi yıkmadan kapitalist tekelleri yıkmanın gitgide daha olanaksız olduğunu gösterir. Köylülük, **küçük burjuvazi** ve aydınlar gittikçe daha açık bir biçimde tekelci oligarşi boyunduruğu ile sosyalizm arasında bir seçim yapma zorunluğuyla yüzyüze gelir-sonuçta onları işçi sınıfı hareketinin ideolojik önderliği yörüngesine sokması gereken bir seçimdir bu.

Toplumsal çelişkiler artarak kutuplaşır. Bir yanda kapitalistlerin tekelci oligarşisi, öte yanda köylülüğün, **küçük burjuvazi**'nin ve aydınların bir kesiminin desteklediği işçi sınıfı hareketi vardır.

İkisi arasında yalnız, tekelleşmemiş üretim dallarının sahipleri olan orta burjuvazi ile toprak sahipleri kalır. İşçi sınıfı hareketine karşı duyulan korku onları tekelci oligarşinin boyunduruğu altına iter. Bu iki düşman kamp, kesin savaş için hazırlanarak karşı karşıya gelirler. Bu koşullarda siyasal demokrasi, tekelci oligarşinin devlet aygıtını denetlemesinde önemli bir engel oluşturur. Tekelci konumunu sürdürmek için devlet aygıtını tümüyle denetimi altına almak için zorlanan bu oligarşi, siyasal demokrasiye artan bir güvensizlikle bakar; siyasal demokrasi tekelci kapitalizmin ileri doğru geliştiği yol üzerinde durmaktadır. Kitlelerin kapitalist oligarşi egemenliğine karşı olan direnişi büyüdüğü ölçüde, bu oligarşi, devlet aygıtı üzerindeki etkisini ancak demokrasiye karşı gelerek sürdürebileceğini daha net görür.

Böylece, tekelci oligarşi siyasal demokrasiye karşı genel bir saldırıya geçer. Bu saldırı ister açıktan açığa olsun, ister olmasın, koşullara bağlı olarak, yığınların tekellerin egemenliğine karşı büyüyen direnişi karşısında şiddetlenir. Tekelci kapitalizm artık siyasal demokrasinin varlığıyla uzlaşamaz ve tekelci oligarşi ile siyasal demokrasi arasında kesin bir çatışma kaçınılmaz olur. Kapitalizm tarihinin son bölümünü açan çatışma da budur.

Kapitalist oligarşi ile siyasal demokrasi arasında yaklaşan kavga, kaçınılmaz olarak iki düşman kampı birbiriyle çatışmaya götürür -demokrasi uğruna mücadele adına süren bir çatışma. Tekelci kapitalizm siyasal demokrasiyi yok etmeye çalışır, ama demokrasi, toplumun kapitalist tekellerce sömürülen tüm kesimlerini önderliğinde toparlayan işçi sınıfı hareketi tarafından kurtarılır. Bununla birlikte siyasal demokrasiyi kurtarırken, onun toplumsal karakterini de değiştirir. Tıpkı İngiliz parlamentosunun feodal soyluların elinde olduğu bir kurumdan, ya da Fransız **Etats Generaux**'sunun feodal devletin yasama organından, burjuva devrimlerinin araçları

olarak değişmesi gibi, siyasal demokrasi de günümüzde burjuva devletinin bir yasama biçimi olmaktan, proleter devrimin bir aracı olmağa, işçi sınıfı egemenliğinin ve kapitalizmin yıkılışının bir aracı olmaya dönüşür. Siyasal demokrasi iki muhtemel seçenekle karşı karşıyadır: ya tekelci kapitalizmin altında ezilip yok olmak, ya da proletarya diktatörlüğünün aracı olmak.

OSKAR LANGE
PAPERS IN ECONOMICS AND SOCIOLOGY
(Marksist ve Sosyalist teori bölümünden)

KURTULUŞ Sosyalist Dergi
Abone Kampanyası

Kurtuluş Sosyalist Dergi Aralık-1977 19. sayısından itibaren fiatını **10.— TL.** olarak belirlemiştir. Buna paralel olarak abone tarifeside değişmiştir. **6 aylık abone 50.— TL, 1 yıllık abone 100.— TL.** olarak belirlendi.

Abone ve bağış kampanyasının kollektif bir çabayla yürütülmesi ve sağlıklı bir çözüme ulaştırılması konusunda proleter sosyalistlere çağrıda bulunan KURTULUŞ Sosyalist dergi'nin son sayfalarında yayınlanan abone kartlarının kullanılması konusunda bazı açıklamalara gerek duyduk.

Belirtilen abone bedelini **(6 aylık: 50.— TL, 1 yıllık; 100.— TL.)** herhangi bir PTT şubesinden

İSMAİL AYÇİÇEK
Posta Çeki No: 100994

adresine yatırdıktan sonra, PTT şubesinden size verilen makbuzu, derginin son sayfalarında yayınlanan abone kartlarından bir tanesini doldurarak, beraberce **(makbuz ve kart)**

KURTULUŞ Sosyalist Dergi
İbrahim Müteferrika Sokak
Fazilet Han Kat: 4 No: 409
ULUS — ANKARA

adresine postalayınız.

KURTULUŞ